

Bachelorrapport

***‘Eigen kracht is niet meer weg te
denken in deze tijd’***

Aveleijn de Riet

Lisette Schulenburg
Inge Gorel

Titelpagina

Toetscode	T.AMM.37554
Hogeschool	Saxion Enschede
Academie	Mens en Maatschappij
Opleiding	Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
Auteurs	Lisette Schulenburg Inge Gorel
Studentnummers	407508 409598
Klas	EMM4VK
Studiebegeleider	Paul Nijman
Praktijkbegeleider:	Martijn Gunnewijk
Contactpersoon Aveleijn de Riet	Leoni Bustin Peter van Keulen
Datum	08-05-2018
Versie	1

Voorwoord

Voor u ligt het bachelor rapport dat ingaat op de vraag: 'In hoeverre wordt er door begeleiders van Aveleijn de Riet gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt'. Dit onderzoek is een onderdeel van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening aan Saxion hogeschool Enschede. Er wordt in een periode van zes maanden actief gewerkt aan een onderzoek waarbij in eerste instantie het onderzoeksplan wordt geschreven, met hierin de aanleiding van het onderzoek, de relevantie, de doelstellingen, de centrale vraag, de deelvragen die hieruit zijn voortgekomen, zowel theoretisch als praktisch, en er is een literatuuronderzoek gedaan waardoor er uiteindelijk een vergelijking kan worden gemaakt met de resultaten uit de praktijk. Hieruit kunnen uiteindelijk conclusies worden getrokken. Er wordt uitgewerkt welke onderzoeksmethoden er gebruikt zullen worden en deze zullen toegepast worden bij het uitvoeren in de praktijk. In hoofdstuk 4 worden de resultaten beschreven die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen. In hoofdstuk 5 vindt u de conclusies en aanbevelingen die getrokken worden uit de interviews, de observaties en het literatuuronderzoek. Tot slot leest u de discussie, waarin een sterke- en zwakte analyse gedaan zal worden en waaruit een conclusie getrokken zal worden wat maakt dat dit onderzoek sterk is. Ook wordt er beschreven in de discussie hoe de onderzoekers denken dat het kan dat de aanbevelingen die zij gedaan hebben nog niet zijn toegepast in de praktijk en hoe zij denken dat dit toegepast kan worden.

De opdrachtgever van dit onderzoek was Leonie Bustin, manager Aveleijn De Riet. Door vertrek van de manager is de rol als opdrachtgever overgedragen aan Peter van Keulen, persoonlijk begeleider binnen Aveleijn de Riet. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd bij Aveleijn, locatie De Riet.

Aveleijn de Riet is een woonlocatie waar mensen met een licht verstandelijke beperking zelfstandig wonen. Er is voor cliënten bij Aveleijn de Riet 24- uren zorg. Alle cliënten hebben een eigen appartement, waar een kleine tuin of balkon bij zit. Bij Aveleijn de Riet kunnen cliënten naar de inloop (ontmoetingsruimte), waar zij onder andere leuke activiteiten kunnen doen. Ook wordt er hier gegeten en koffie gedronken door een aantal cliënten. Alle cliënten mogen hier gebruik van maken, de keuze of zij dit willen ligt bij hen. Verder biedt Aveleijn de Riet begeleiding bij psychische-, verslavings- en sociaal maatschappelijke problemen. Meerdere keren per jaar wordt er vanuit De Riet een grote activiteit georganiseerd, bijvoorbeeld een kerstgala, barbecue of een bezoek aan een pretpark. Het uitgangspunt van De Riet is: 'Wat je zelf kunt, doe je zelf, maar als het niet lukt ondersteunen wij je' (Aveleijn, 2017).

Inge Gorel en Lisette Schulenburg

Enschede 08-05-2018

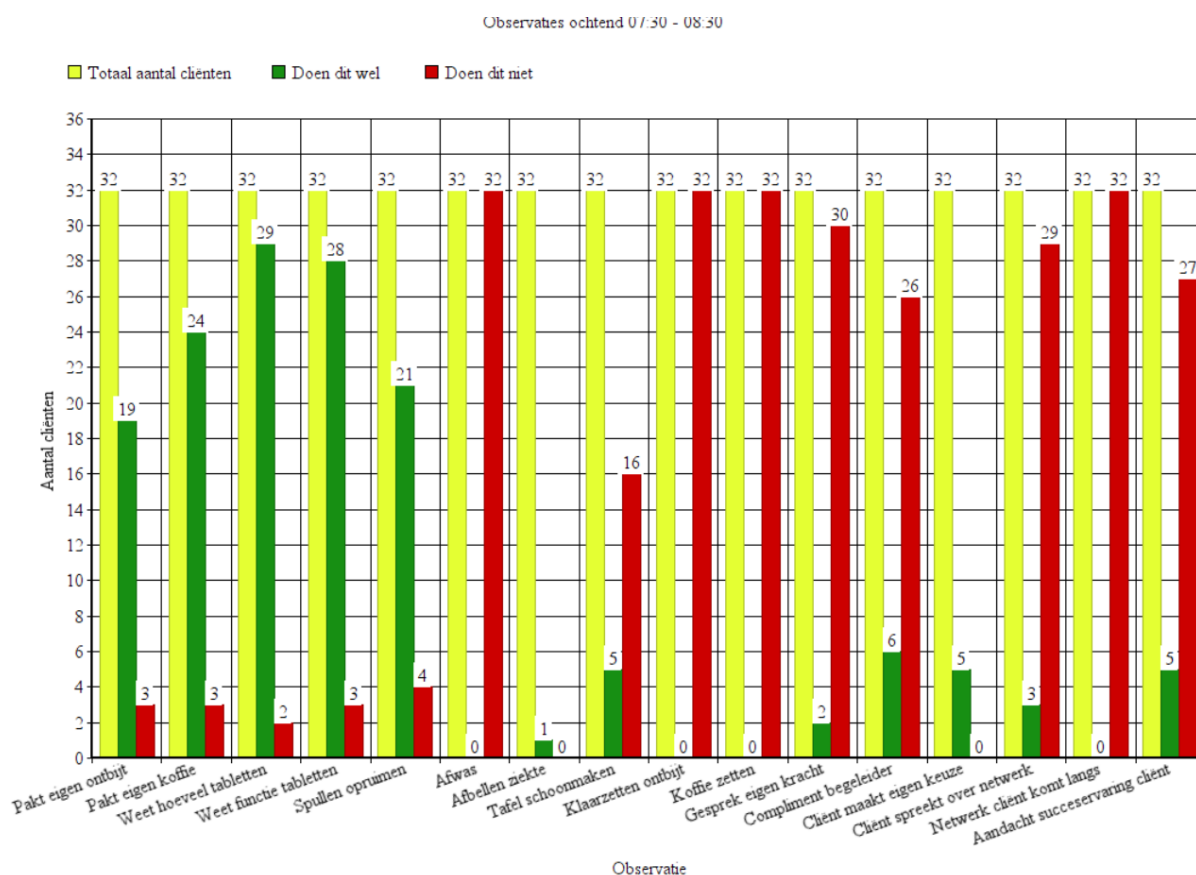
Samenvatting

In dit onderzoek wordt er onderzocht in hoeverre begeleiders van Aveleijn de Riet werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Dit onderzoek is gedaan na aanleiding van een vraag van de manager van deze locatie. Er wordt binnen Aveleijn de Riet vaak gezegd door begeleiders dat het 'een hotel' is voor cliënten en door te onderzoeken of er wel of niet vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt, wordt onderzocht of deze uitspraak ook daadwerkelijk klopt. In dit onderzoek wordt er door middel van een kwalitatief onderzoek inzicht verschaft in hoeverre er gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de cliënt door medewerkers van Aveleijn de Riet. In eerste instantie is er een literatuuronderzoek gehouden, dit kan gezien worden als de fundering van het onderzoek. Om een degelijk onderzoek neer te zetten, zijn er zowel observaties als interviews uitgevoerd (Verhoeven, 2010). Op deze manier wordt vergeleken dat wat er in de theorie verteld wordt ook terug te zien is in de praktijk. Er zijn verschillende resultaten uit de interviews en observaties naar voren gekomen. Uit de resultaten blijkt dat er de kennis aanwezig is bij de begeleiders omtrent het werken vanuit de eigen kracht, er mogelijkheden liggen bij de inloopruijmt van Aveleijn de Riet en dat het netwerk van de cliënt niet teruggezien en gehoord wordt. De belangrijkste conclusie is dat er vanuit de inloop veel mogelijkheden liggen om meer te werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Er wordt dan ook aanbevolen om een verandering op de inloop aan te brengen. Door een verandering op de inloop kunnen cliënten meer helpen met taken op de inloop en kunnen begeleiders cliënten meer stimuleren om te werken vanuit de eigen kracht.

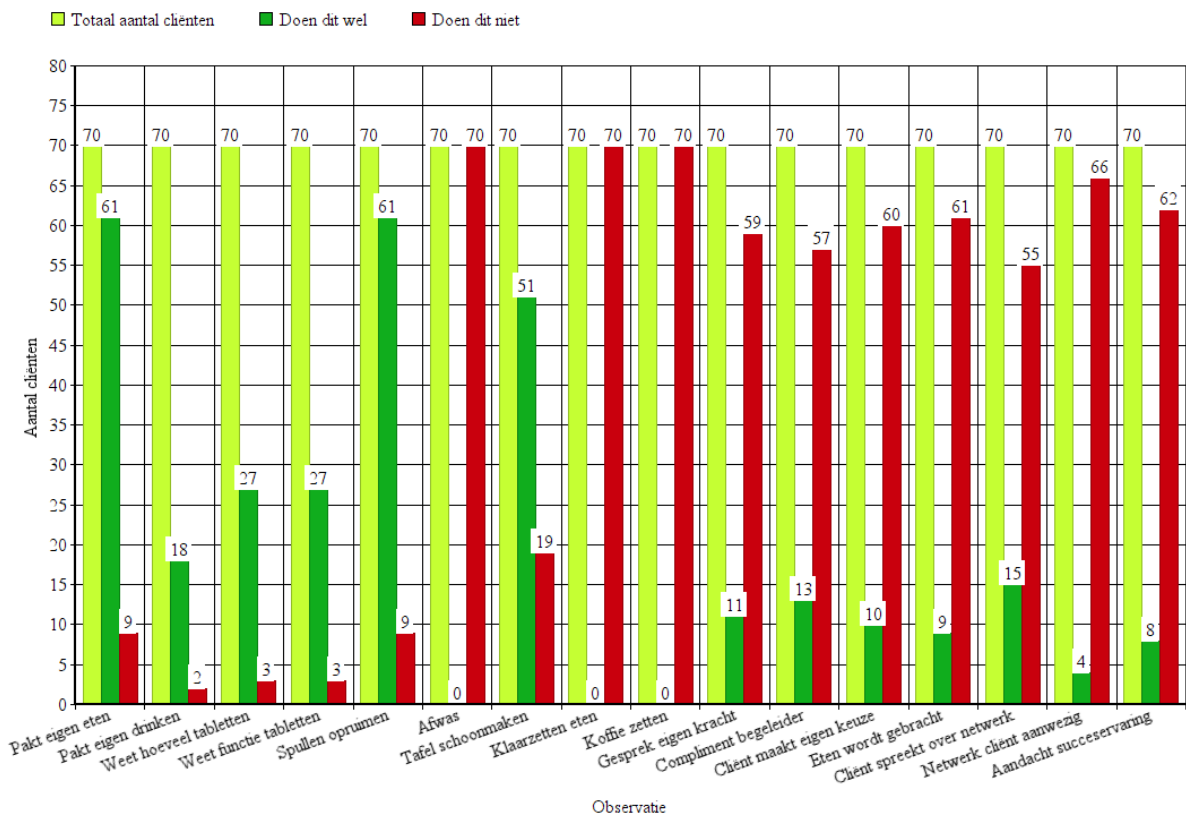
Inhoud

Titelpagina	2
Voorwoord	3
Samenvatting.....	4
Leeswijzer	9
Hoofdstuk 1 - Aanleiding.....	10
1.1 Aanleiding en probleembeschrijving.....	10
1.2 Doelstelling.....	12
1.2.1 Doelstelling op korte termijn	12
1.2.2 Doelstelling op lange termijn	12
1.3 Onderzoeksvraag.....	12
1.3.1 Centrale vraag	12
1.3.2 Deelvragen	12
Hoofdstuk 2- Theoretische Kader	14
2.1 Deelvraag 1: ‘Wat houdt eigen kracht in volgens de literatuur?’	14
2.1.1 Ontwikkelingen.....	14
2.1.2 Eigen Kracht.....	15
2.2 Deelvraag 2: ‘Hoe werk je volgens de literatuur vanuit de eigen kracht van de cliënt?’	15
2.2.1 Eigen Kracht conferentie (inter-)nationaal	15
2.2.2 Werken vanuit de eigen kracht	16
2.2.3 Werkwijze Aveleijn	17
2.3 Deelvraag 3: ‘Wat houdt een licht verstandelijke beperking in bij volwassenen en hoe kun je gebruik maken van de eigen kracht bij mensen met een licht verstandelijke beperking en waar moet rekening mee worden gehouden volgens de literatuur?’	17
2.3.1 Doelgroep Aveleijn de Riet.....	17
2.3.2 Werken vanuit de eigen kracht met LVB’ ers.....	18
2.3.3 Overvraging bij LVB’ ers	18
2.3.4 Netwerk LVB’ ers	18
Hoofdstuk 3 – Onderzoeksmethoden	19
3.1 Onderzoekstype	19
3.2 Populatie & steekproef	19
3.4 Dataverzameling.....	20
3.5 Data – analyse	21
3.6 Betrouwbaarheid.....	22
3.7 Ethische overwegingen	23
3.7 Validiteit	23

3.8 Triangulatie.....	24
Hoofdstuk 4: Resultaten interviews en observaties	25
4.1. Professionele achtergrond	25
4.2 Deelvraag 1. Wat verstaan begeleiders van Aveleijn de Riet onder het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt ?.....	25
4.3 Deelvraag 2. In hoeverre wordt er door begeleiders van Aveleijn de Riet gewerkt vanuit de eigen kracht en in hoeverre wordt dit binnen het cluster volgens hen gedaan? 26	
4.3.1 Methodiek	26
4.3.2 Visie Aveleijn	27
4.3.3 Leidend in ondersteuningsvragen	27
4.3.4 Werken vanuit de eigen kracht	28
4.3.5 Resultaten observatieonderzoek	29

.....	30
Observatieonderzoek 's ochtends 07.30-08.30	30

.....	32
Observatieonderzoek 's middags 17.00- 18.00.....	32
Observatieonderzoek 's avonds 19.30 - 20.30	34
Hoofdstuk 5 Conclusie en aanbevelingen	36
5.1 Conclusie deelvragen	36
5.1.1 Conclusie deelvraag één.....	36
5.1.2 Conclusie deelvraag twee	37
5.1.3 Conclusie deelvraag drie	39
5.2 Conclusie hoofdvraag.....	39
5.3 Aanbevelingen.....	40
5.3.1 Aanbeveling één– Verandering inloop.....	40
5.3.2 Aanbeveling twee- Vervolg onderzoek individuele begeleiding.....	41
5.3.3 Aanbeveling drie- Netwerk + eigen kracht- conferenties	41
Hoofdstuk 6- Discussie	42
6.1 Sterkte- en zwakte analyse	42
6.1.1 Sterktes van het onderzoek	42
6.1.2 Zwaktes van het onderzoek	43
6.2 Discussie	44
6.2.1 Aanbeveling één- veranderingen op de inloop.....	44

6.2.2 Aanbeveling drie – netwerk + eigen kracht conferentie.....	45
Literatuurlijst	46
Bijlage A – Observatieschema	49
Ochtend 07.30 – 08.30 06 december 2017	49
's Middags 17.00 – 18.00 12 december 2017	50
's Avonds 19.30 – 20.30 18 december 2017	51
Ochtend 07.30 – 08.30 08 december 2017	52
's Middags 17.00 – 18.00 14 december 2017	54
's Avonds 19.30 – 20.30 20 december 2017	55
Ochtend 07.30 – 08.30 08 december 2017	56
's Middags 17.00 – 18.00 11 december 2017	58
's Avonds 19.30 – 20.30 21 december 2017	59
Bijlage B- Interview vragen.....	61
Bijlage C- Contract	62
Bijlage D- Verlengde contract.....	65
Bijlage E- Evaluatieformulier opdrachtgever	66

Leeswijzer

Het bachelorrapport bestaat uit vijf hoofdstukken. In deze paragraaf staat de leeswijzer waarin deze hoofdstukken worden toegelicht.

In hoofdstuk [één](#) is de inleiding van het onderzoek beschreven. Hierin staat de aanleiding beschreven. In de aanleiding wordt duidelijk wat de reden is voor dit onderzoek en de relevantie daarvan. Aan de hand van de onderzoeksvraag worden er vervolgens deelvragen opgesteld die het onderzoek moeten ondersteunen en vormgeven.

In hoofdstuk [twee](#) staat het theoretische kader van dit bachelor onderzoek beschreven. De theoretische deelvragen die voor het bachelor onderzoek zijn opgesteld staan hierin uitgewerkt. De termen eigen kracht en licht verstandelijke beperking staan in dit hoofdstuk centraal.

In hoofdstuk [drie](#) staat de methodiek van het bachelor onderzoek uitgewerkt. Hierin staat beschreven wat voor type onderzoek het is, welke steekproef is gebruikt, wat de onderzoekspopulatie is, de instrumenten die gebruikt zijn om het onderzoek uit te voeren en welke methode van gegevens analyseren is gebruikt. Verder wordt er toegelicht hoe het zit met de betrouwbaarheid, de validiteit en welke ethische overwegingen er zijn gemaakt.

In hoofdstuk [vier](#) zijn de resultaten van het bachelor onderzoek beschreven die gericht zijn op de praktische deelvragen.

In hoofdstuk [vijf](#) volgt de conclusie. De conclusie geeft antwoord op de praktische deelvragen en aansluitend op de hoofdvraag van het onderzoek. Na de conclusie worden de aanbevelingen voor Aveleijn de Riet toegelicht.

In hoofdstuk [zes](#) worden de sterktes en zwaktes van het onderzoek toegelicht en volgt er een discussie waarin ter sprake komt wat volgens de onderzoekers de reden is dat de aanbevelingen niet worden toegepast en hoe dit volgens hen wel zou kunnen gebeuren.

Hoofdstuk 1 - Aanleiding

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven. Er wordt beschreven welke veranderingen in wetten er voor hebben gezorgd dat er een nieuwe manier van werken van professionals wordt gevraagd, hoe Aveleijn als organisatie hier de werkwijze op heeft aangepast en tot slot hoe Aveleijn de Riet met deze verandering in werkwijze omgaat en waar de vraag van de opdrachtgever vandaan komt. Uit deze informatie vloeien de doelstellingen van dit onderzoek en wordt duidelijk wat precies onderzocht wordt tijdens dit onderzoek. Hierna zijn de onderzoeksvragen en deelvragen bedacht en benoemd.

1.1 Aanleiding en probleembeschrijving

‘Eigen kracht is niet meer weg te denken uit deze tijd’

De omslag van het Nederlandse stelsel van verzorgingsstaat in een participatiesamenleving is sinds 2013 aan de gang (Tweede Kamer, 2014). Er ontstaat een samenleving waarin het accent steeds meer komt te liggen op de participatie en zelfredzaamheid van de burgers en het oplossen van problemen in eigen kring, al dan niet met hulp van vrijwilligers en in tweede instantie met professionals. Idealiter zal de zorg sober moeten worden ingezet en dicht bij mensen in de buurt. Professionals moeten zich op een andere manier opstellen en minder overnemen (Peters & Kruijswijk, 2017). De omslag van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving heeft ervoor gezorgd dat de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) in 2007 in werking is getreden. In 2015 is er een vernieuwde versie van de WMO gekomen. De WMO heeft als doel dat iedereen kan meedoen aan de samenleving en zoveel mogelijk zelfstandig kan blijven wonen (Movisie, 2016). Om de WMO te kunnen realiseren is Welzijn Nieuwe Stijl opgezet. Dit is een programma die de lijn van vernieuwing wil vasthouden en verder wil versterken. Welzijn Nieuwe Stijl bestaat uit acht bakens die samen de visie van Welzijn Nieuwe Stijl presenteren. Baken twee uit Welzijn Nieuwe Stijl, die relevant is voor dit onderzoek, gaat over de eigen kracht van de burger. Er wordt van burgers verwacht dat er in eerste instantie gekeken wordt naar wat zij zelf kunnen, maar ook wat mensen in hun omgeving kunnen en wat er aan vrijwilligers kan worden ingezet. Pas wanneer deze niks kunnen betekenen worden er professionals ingezet. Dat er gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de burger en zijn netwerk is, omdat het verhelpen van alleen de problemen averechts werkt op het zelfoplossend vermogen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010). Er kan gesteld worden dat de verschuiving naar een participatiesamenleving voor gemeentes, organisaties, professionals en burgers een echte cultuuromslag is (Peters & Kruijswijk, 2017).

Met de komst van de WMO wordt er van organisaties verwacht dat zij uitgaan van de eigen kracht van de cliënt en dat er vanuit de eigen kracht wordt gewerkt. Voor vele organisaties staat de eigen kracht van de cliënt centraal, zo ook bij Aveleijn (Aveleijn, 2017). De visie van Aveleijn is het werken vanuit de drie kernwaarden: ontmoeten, ontwikkelen en ondersteunen. Met ontmoeten wordt bedoeld dat er echt gekeken en geluisterd wordt naar de cliënten. Cliënten oprecht ontmoeten wordt gedaan om aansluiting te vinden bij de leef- en belevingswereld van de cliënten. Cliënten en hun netwerk worden ondersteund bij het

maken van ontwikkelingen op alle levensdomeinen. Het gaat echter niet alleen om de ontwikkeling van de cliënt en hun netwerk, er wordt ook gekeken naar de ontwikkeling van medewerkers en vernieuwingen in de zorg. Dit wordt gedaan door onder andere oplossingsgericht werken als methodiek te hanteren (Aveleijn, 2017). Bij het oplossingsgericht werken wordt er gekeken naar de mogelijkheden in plaats van naar de belemmeringen die er zijn. Wanneer er oplossingsgericht gewerkt wordt, wordt er gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt (Movisie, 2017). Ook wordt er binnen Aveleijn gewerkt vanuit de driehoek: cliënt, verwant en begeleider. Verwanten worden, in hoeverre een cliënt dit toelaat, zoveel mogelijk betrokken bij het proces van de cliënt onder begeleiding van begeleiders (Aveleijn, 2017). Het betrekken van het netwerk sluit aan bij het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt.

De visie en de werkwijze van Aveleijn sluiten in theorie dus goed aan bij de WMO, doordat de zelfredzaamheid van de cliënt centraal staat. Ook hebben er in 2014 voorbereidingen plaatsgevonden binnen Aveleijn om voorbereidt te zijn op de transitie die in 2015 tot stand zou komen, met het komen van de WMO. Zo werd er vanaf 2014 gewerkt vanuit de nieuwe visie: 'De drie o's' (Aveleijn, 2014). Ondanks dat de nieuwe visie en de methodiek van Aveleijn goed aansluiten bij de veranderingen in wetten, wil de manager van Aveleijn locatie De Riet, onderzocht hebben of er op deze locatie voldoende wordt gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt en hiermee of medewerkers wel werken volgens de visie en werkwijze die gehanteerd moet worden.

Manager en opdrachtgever, Leonie Bustin, vraagt zich af of er in de praktijk altijd gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de cliënt en zijn netwerk. Enkele praktijkvoorbeelden die volgens Leonie kenmerkend zijn voor hoe het er dagelijks aan toe gaat en waar nog veel winst in te behalen valt om gericht te werken volgens de visie van Aveleijn zijn: de was wordt voor enkele cliënten gedaan en ook eten enkele cliënten dagelijks mee op de inloop. Hierbij wordt er niet gekeken in hoeverre cliënten dit zelfstandig of met enige ondersteuning kunnen. Door deze taken over te nemen van de cliënten wordt er niet vanuit de eigen kracht van de cliënt gewerkt en hoeven zij niet de eigen verantwoordelijkheid te nemen over deze taken. Echter is dit een aanname van de opdrachtgever en zijn allen tot de conclusie gekomen dat er eerst zicht verkregen moet worden in hoeverre er vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt door begeleiders, voordat het eventuele probleem aangepakt kan worden. De opdrachtgever heeft behoefte aan informatie over hoe de situatie in elkaar zit en of er wat aan de situatie gedaan kan worden.

Inzicht krijgen in de gehanteerde werkwijze kan bijdragen aan het werken vanuit de eigen kracht. Onderzoek van Engels & van de Lelle (2010) toon aan dat het werken vanuit de eigen kracht het zelfvertrouwen, zelfbeeld en het zelfbewustzijn zal versterken van de cliënten bij Aveleijn de Riet. De essentie van het werken vanuit de eigen kracht is dat cliënten zo hun eigen kracht ontwikkelen, versterken en inzetten. Wanneer medewerkers van Aveleijn de Riet problemen bij cliënten uit handen nemen, werken zij averechts op het zelf oplossend vermogen van de cliënt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010). Aveleijn hanteert als organisatie de methodiek oplossingsgericht werken, waarbij werken vanuit de eigen kracht en cliënten zelf laten nadenken over oplossingen van groot belang is (Aveleijn, 2018). Er kan gezegd worden dat er onderzocht wordt of begeleiders van Aveleijn de Riet werken volgens de methodiek die de organisatie hanteert. Werken vanuit de eigen kracht

geeft cliënten verder de mogelijkheid hun mogelijkheden te vergroten en zo krijgen zij de kans gewaardeerd te worden voor de dingen die zij kunnen, wat voor de doelgroep bij Aveleijn de Riet van groot belang is (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010).–Vanuit de wens van de opdrachtgever, Leonie Bustin, zijn er de volgende doel en vraagstellingen opgesteld.

1.2 Doelstelling

De wens van de opdrachtgever, Leoni Bustin, voor dit onderzoek is het inzichtelijk krijgen of de werkwijze van Aveleijn de Riet overeenkomstig is met de visie van Aveleijn. Hierdoor is het van belang dat er inzicht wordt verkregen hoe er door de begeleiders van Aveleijn de Riet gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de cliënt en of dit voldoende wordt gedaan om eventuele veranderingen aan te brengen zodat er wel wordt gewerkt vanuit de eigen kracht. Om de huidige situatie van het werken vanuit de eigen kracht door begeleiders van Aveleijn de Riet in beeld te brengen, zijn er gerichte observaties en interviews afgenomen bij begeleiders van Aveleijn de Riet. Het onderzoek heeft alleen betrekking op Aveleijn de Riet. Echter is het wel mogelijk dat de vragenlijst en de observatieschema's die ontwikkeld zijn voor dit onderzoek, kunnen worden toegepast op andere locaties van Aveleijn met als doel ook daar te toetsen of de werkwijze in lijn is met de visie van Aveleijn. Om de probleemstelling nader te onderzoeken zijn de volgende doel- en vraagstelling opgesteld.

1.2.1 Doelstelling op korte termijn

De doelstelling van dit onderzoek op korte termijn is om meer inzicht te krijgen hoe door begeleiders van de locatie Aveleijn de Riet vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt en of dit voldoende wordt gedaan.

1.2.2 Doelstelling op lange termijn

Door inzicht te krijgen hoe en of er voldoende door begeleiders van Aveleijn de Riet vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt, kunnen er eventuele aanbevelingen gedaan worden voor veranderingen, zodat er wel vanuit de eigen kracht van cliënten wordt gewerkt.

1.3 Onderzoeksvraag

1.3.1 Centrale vraag

Voor de doelstellingen nader te onderzoeken zijn er onderzoeksvragen opgesteld. De vraag die in dit scriptie centraal staat luidt: 'In hoeverre wordt er door begeleiders gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt bij Aveleijn de Riet?'. Er wordt gekeken welke aanbevelingen er eventueel gedaan kunnen worden aan Aveleijn de Riet om ervoor te zorgen dat cliënten meer vanuit hun eigen kracht kunnen gaan werken en hun omgeving hierbij kunnen inzetten. Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag zijn er verschillende deelvragen opgesteld:

1.3.2 Deelvragen

De deelvragen zijn opgedeeld onder theoretische en praktische vragen. De theoretische deelvragen worden onderzocht door middel van literatuuronderzoek. De praktische deelvragen zullen onderzocht worden aan de hand van afgenomen interviews en observaties.

1.3.2.1 Theoretische deelvragen:

1. Wat houdt eigen kracht in volgens de vakliteratuur?
2. Hoe werk je volgens de vakliteratuur vanuit de eigen kracht?
3. Wat houdt een licht verstandelijke beperking in bij volwassenen en hoe kun je gebruik maken van de eigen kracht bij mensen met een licht verstandelijke beperking en waar moet rekening mee worden gehouden volgens de vakliteratuur?

1.3.2.2 Praktische deelvragen:

1. Wat verstaan begeleiders van Aveleijn de Riet onder het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt?
2. In hoeverre wordt er door begeleiders van Aveleijn de Riet gewerkt vanuit de eigen kracht en in hoeverre wordt dit binnen het cluster volgens hen gedaan?
3. Wat zijn de mogelijkheden met betrekking tot het begeleiden vanuit de eigen kracht van de cliënt?

Hoofdstuk 2- Theoretische Kader

In hoofdstuk 1 staan verschillende onderzoeksvragen beschreven. In dit hoofdstuk worden deze beantwoord. De deelvragen die zijn opgesteld en in dit literatuuronderzoek beantwoord worden zijn: 'Wat houdt eigen kracht in?', 'Hoe werk je vanuit de eigen kracht van de cliënt?', 'Wat is een licht verstandelijke beperking?' en 'Hoe kun je gebruik maken van de eigen kracht bij mensen met een licht verstandelijke beperking en waar moet rekening mee worden gehouden?'. Verder wordt er een koppeling gemaakt met Aveleijn. Het belang en de inzet op macro- (landelijk), meso- (Aveleijn breedte) en microniveau (Aveleijn de Riet) komen in dit hoofdstuk naar voren.

2.1 Deelvraag 1: 'Wat houdt eigen kracht in volgens de literatuur?'

2.1.1 Ontwikkelingen

Om te kunnen werken vanuit de eigen kracht, is het van belang dat duidelijk is wat de term eigen kracht inhoudt. Om een goed beeld te krijgen van wat er bedoeld wordt met deze term, is het van belang te weten waar de eigen kracht vandaan komt. Het begint bij de omslag van het Nederlandse stelsel van een verzorgingsstaat in een participatiesamenleving. Er ontstaat op dit moment een samenleving waarin het accent steeds meer komt te liggen op de participatie en zelfredzaamheid van de burgers en het oplossen van problemen in eigen kring, al dan niet met hulp van vrijwilligers en in tweede instantie met professionals. De zorg moet sober worden ingezet en dicht bij mensen in de buurt. Professionals moeten zich op een andere manier opstellen en minder overnemen (Peters & Kruijswijk, 2017). Deze omslag heeft ervoor gezorgd dat de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) in 2007 in werking is getreden. Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning in 2007 is er een nieuw hoofdstuk in de beleidsgeschiedenis gekomen van het sociaal werk. Het doel van deze wet was om burgers zo goed mogelijk deel te laten nemen aan de samenleving. In 2015 zijn er veranderingen in deze wet gekomen, waardoor er onder andere meer verantwoordelijkheid is komen te liggen bij gemeenten. Vanaf 2015 bepalen gemeenten zelf hoe de invoering van de WMO in die gemeente geregeld wordt. Dit kan dus per gemeente verschillen (Zorgwijzer, 2017).

Om de uitvoering van de WMO te realiseren is er een programma gestart door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en werkgeversorganisatie MOgroep Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening (2010), genaamd: 'Welzijn Nieuwe Stijl'. Dit programma bestaat uit acht bakens die elk handvaten bieden voor de uitvoering van de WMO. In baken twee van Welzijn Nieuwe Stijl staat beschreven dat er gewerkt moet worden vanuit de eigen kracht van de burger. Baken twee luidt: *'Gebaseerd op de eigen kracht van de burger'*. Het werken vanuit de eigen kracht heeft als doel om cliënten de zeggenschap en regie over hun eigen leven te laten houden. Wanneer de vraag van de cliënt duidelijk en helder is, moet er bepaald worden wie wat gaat doen. In de brochure wordt verondersteld dat er te snel voorbij wordt gegaan aan de eigen kracht van de cliënt, zijn netwerk of de wijk. Daarbij stellen zij dat het uit handen nemen van problemen vaak averechts werkt op het zelf oplossend vermogen. Door te werken vanuit de eigen kracht van de cliënt, krijgen de cliënten de kans om hun mogelijkheden te verruimen en een kans om gewaardeerd te worden voor de dingen die zij kunnen (Ministerie van

Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010). Deze veranderingen in de wet hebben een invloed gehad op Aveleijn als organisatie. Aveleijn heeft zich in 2014 voorbereidt op de transitie die plaatsvond in 2015. Zij hebben zich voorbereidt door de werkwijze die zij hanteren aan te passen aan het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt (Aveleijn, 2014). Hier zal verder op in gegaan worden in 2.2.3.

2.1.2 Eigen Kracht

Met de veranderingen in de wet is het werken vanuit de eigen kracht dus ontstaan. Een uitgangspunt van het werken vanuit de eigen kracht is dat mensen zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk zijn. Bij deze manier van werken gaat het er om dat burgers naar vermogen verantwoordelijkheid dragen, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de eigen omgeving (Bijlsma & Janssen, 2009). Door te werken vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt veel meer van cliënten verwacht dat zij steunen op hun netwerk en niet meteen bij instanties aankloppen. Wat een cliënt zelf, eventueel met hulp van zijn directe omgeving, kan oplossen, moet zelf worden opgelost. Er wordt sinds de ingang van deze wet steeds meer verwacht van het netwerk van de cliënt. Een voorbeeld hiervan is dat een cliënt leuke dingen doet met zijn vrienden en vriendinnen. Zij voorkomen eenzaamheid bij de cliënt, wat anders tot gevolg zou kunnen hebben dat de cliënt een verhoogd risico heeft op de ziekte Alzheimer, een verhoogde kans op coronaire hartziekten, depressie en suïcide (Volksgezondheidszorg, 2016). Door te werken vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt een groter beroep gedaan op de samenwerking tussen cliënt, hulpverlener en het sociale netwerk. Onder sociale netwerk wordt in dit onderzoek verstaan: familieleden, vrienden, kennissen of burens. Hierbij heeft deze werkwijze niet als doel om het netwerk te betrekken binnen de hulpverlening, maar vooral om een samenwerking tussen de hulpverlening, cliënt en het netwerk te bewerkstelligen. Deze samenwerking dient als actief proces waarin ieder een gelijkwaardige en wederkerige rol heeft (Libbrecht & Pieters, 2015).

2.2 Deelvraag 2: 'Hoe werk je volgens de literatuur vanuit de eigen kracht van de cliënt?

2.2.1 Eigen Kracht conferentie (inter-)nationaal

Nu het duidelijk is wat de term 'eigen kracht' inhoudt, kan er gekeken worden hoe er vanuit de eigen kracht gewerkt moet worden. Zoals eerder benoemd is bij het werken vanuit de eigen kracht het accent onder andere steeds meer komen te liggen op steun vanuit de omgeving van de burger. Een manier om vanuit de eigen kracht van de burger te werken is door Eigen Kracht- conferenties (EK-c's) in te zetten. Door EK-c's in te zetten wordt het netwerk van de burger betrokken bij de hulpvraag. Een toenemende belangstelling voor EK-c's heeft er voor gezorgd dat er een steeds grotere belangstelling is gekomen voor het werken vanuit de eigen kracht. Vanaf 2001 vinden er in Nederland EK-c's plaats. De EK-c is afgeleid van de 'Familie Group Conference', die van oorsprong in Nieuw-Zeeland is ontwikkeld. In de jaren tachtig van de vorige eeuw bleek dat er grote problemen in de Nieuw-Zeelandse jeugdzorg zijn. De kinderen van vooral de Maori-minderheidsgroepen (oorspronkelijke bewoners van Nieuw-Zeeland) bleken uit huis geplaatst te zijn als er problemen waren in hun gezin. De Maori-leiders wilden recht doen aan de wijze waarop hun volk van oudsher zelf hun problemen in familiekring oplosten. Hierdoor is er in 1989 een nieuwe wet aangenomen, de 'Children, Young Persons and their Families Act (CYPFA)'. Deze

wet maakt dat het ingrijpen van de staat inzake problemen met bijvoorbeeld probleemjongeren, juridisch naar een tweede plan is verplaatst. De familiegroep is als eerste aan zet door een veilig en verantwoord plan te maken. De wet CYPFA is de kern van de 'Family Group Conference'. De navolging vond plaats in de jaren negentig in de landen Australië, Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Zweden. Eind vorige eeuw trok FGC in Nederland de aandacht van verschillende mensen. Hieruit zijn de EK-c's voortgekomen (Movisie, 2012). Tijdens Eigen Kracht conferenties wordt beoogd dat cliënten de eigen verantwoordelijkheid nemen om er voor te zorgen dat problemen worden opgelost met eventuele hulp van hun sociale netwerk. Door Eigen Kracht- conferenties te houden, houden cliënten zelf de regie over hun leven, onderhouden zij hun sociale netwerk en vergroten zij hun zelfoplossend vermogen. Tijdens een Eigen Kracht- conferentie wordt een plan opgesteld met een draagvlak van een brede kring. Bij iedere vraag of probleem, waarbij het sociale netwerk betrokken kan worden, kan een conferentie worden ingezet. Voor de conferentie nodigt de cliënt mensen uit zijn netwerk uit die een rol kunnen vervullen met betrekking op zijn welzijn. Tijdens de conferentie geeft een professional in eerste instantie informatie aan het netwerk over zijn kijk op het probleem en de eventuele mogelijkheden vanuit de hulpverlening. Hierna bespreekt het netwerk, zonder professionals, wat voor plan zij opstellen, met hierin een taakverdeling en denkt men na over hulp van buitenaf, door professionals. Dit plan wordt gepresenteerd aan de coördinator van de conferentie en vervolgens worden er lijnen uitgezet. Ook wordt er een datum gepland voor een evaluatie (NJI, 2010). Binnen de werkwijze van Aveleijn is er een techniek te vinden die aansluit bij de EK-c. Zo wordt het netwerk van de cliënt zoveel mogelijk ingezet door te werken vanuit de driehoek: cliënt, verwant en professional. Deze partijen staan naast elkaar en werken samen aan de hulpvraag van de cliënt (Aveleijn, 2016). Over de Eigen Kracht- conferentie is in jaarverslagen van Aveleijn en op de site niets te vinden.

2.2.2 Werken vanuit de eigen kracht

Een EK-c inzetten is één manier om te werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Er wordt verder gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt door kwaliteiten en talenten van cliënten naar boven te halen, hen aan te spreken op wat hen enthousiast maakt en de cliënt te leren eigen grenzen op te zoeken en deze te verleggen. Het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt vraagt echter wel om een cultuuromslag. Professionals zijn het gewend kwetsbare mensen te ondersteunen en problemen voor hen op te lossen. Verder hebben burgers geleerd tijdig beroep te doen op professionals, in plaats van eerst zelf kijken naar passende oplossingen bij zichzelf of binnen zijn netwerk (Peetersen & Cloïn, 2012). Een cliënt in zijn eigen kracht zetten kan ook door een cliënt zoveel mogelijk de ruimte te geven om eigen keuzes te maken. Door verwachtingen uit te spreken van zowel de cliënt als de professional wordt het verschil in macht en afhankelijkheid kleiner. Er moet tijd genomen worden om de doelen op te stellen. Dit kan als huiswerkopdracht aan de cliënt worden meegegeven, zodat de cliënt de tijd krijgt hier keuzes in te maken. Verder kan de eigen kracht in een cliënt naar boven worden gehaald door aandacht te geven aan successen en door te vragen naar successen uit het verleden. Door de cliënt succeservaringen te laten opdoen en door de cliënt inzicht te geven in wat hij doet voor zijn sociale netwerk, worden successen onder de aandacht gebracht. Door ervoor te zorgen dat een cliënt intrinsiek gemotiveerd wordt, kan er een verandering plaatsvinden. Als professional zoeken met de

cliënt naar de drijfveren die hij heeft voor het oplossen van het probleem, vergroot de intrinsieke motivatie (Movisie, 2012).

2.2.3 Werkwijze Aveleijn

Aveleijn heeft zich als organisatie aangepast aan de veranderingen in de wet en is hierdoor meer vanuit de eigen kracht van de cliënt gaan werken. Aveleijn heeft zich voorbereidt in 2014 op de transitie die in 2015 plaats heeft gevonden, met de komst van de nieuwe WMO. De werkwijze die Aveleijn hanteert is aangepast (Aveleijn, 2014). Er wordt nu dagelijks gewerkt vanuit drie kernwaarden: ontmoeten, ontwikkelen en ondersteunen (Aveleijn, 2016). De missie van Aveleijn is als volgt: 'een leven vol betekenis voor iedereen'. Hierbij gaat het erom dat alle cliënten worden geholpen om de volle rijkdom van het leven te ervaren. Om dit te bereiken wordt er gekeken naar de eigen krachten en wordt er gedacht vanuit oplossingen. Het oplossingsgericht werken is een methode voor een beroepskracht om mensen te begeleiden in het vinden van hun eigen kracht om hun problemen op te lossen (Rijdt, Serrien & Dam, 2017). Met deze missie en de kernwaarden ontmoeten, ontwikkelen en ondersteunen wordt er ruimte gecreëerd voor de ontwikkeling van de eigen identiteit van een cliënt. De cliënten worden geholpen om doelen te vinden en deze te realiseren. Er wordt bij Aveleijn gedacht dat wanneer een cliënt zichzelf kent, hij/zij kan groeien, vernieuwen en grenzen kan verleggen (Aveleijn, 2016). Het uitgangspunt van De Riet is: 'Wat je zelf kunt, doe je zelf, maar als het niet lukt ondersteunen wij je' (Aveleijn, 2017). Dit beschrijft het werken vanuit de eigen kracht in andere woorden. Een cliënt lost zelf op wat hij kan, eventueel met behulp van zijn netwerk, maar krijgt hulp van professionals wanneer dit niet lukt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport, 2010). Verder werkt Aveleijn vanuit de driehoek: cliënt, verwant en professional, wat ook aansluit bij het werken vanuit de eigen kracht, doordat ook het netwerk een belangrijk punt bij het werken vanuit de eigen kracht is (Aveleijn, 2016).

2.3 Deelvraag 3: 'Wat houdt een licht verstandelijke beperking in bij volwassenen en hoe kun je gebruik maken van de eigen kracht bij mensen met een licht verstandelijke beperking en waar moet rekening mee worden gehouden volgens de literatuur?'

2.3.1 Doelgroep Aveleijn de Riet

Om goed te kunnen werken vanuit de eigen kracht bij Aveleijn de Riet is het goed de doelgroep van de locatie te kennen, zodat er rekening gehouden kan worden met de beperkingen en de mogelijkheden van deze doelgroep. Zo biedt Aveleijn de Riet begeleiding aan volwassenen met een licht verstandelijke beperking met daarbij psychische-, verslavings- en sociaal maatschappelijke problemen (Aveleijn 2018). Volwassenen met een licht verstandelijke beperking houden zich bezig met dezelfde thema's als mensen zonder verstandelijke beperking. Ook zij willen ruimte om hun talenten en mogelijkheden te ontwikkelen, een fijne woonplek, leuk werk, relaties aangaan en is invulling van hun vrije tijd van belang. Wanneer er gekeken wordt naar de kenmerken van volwassen met een licht verstandelijke beperking moet er rekening mee gehouden worden dat ieder mens anders is, zo ook volwassenen met een licht verstandelijke beperking. Iemand heeft een licht verstandelijke beperking wanneer het IQ tussen de 50 en 70 ligt (Beer, 2012). Een licht verstandelijk beperkte heeft vaak een beperkt sociaal aanpassingsvermogen, het werkgeheugen is minder goed ontwikkeld wat maakt dat zij minder goed kunnen

organiseren, focussen en impulsen onder controle kunnen houden. De emotionele ontwikkeling van een licht verstandelijke beperkte ligt meestal op het niveau van een schoolkind. Verder hebben verstandelijk beperkten een afwijkende sociale informatieverwerking, een beperkte woordenschat, moeite met figuurlijk taalgebruik en hanteren zij vaak maar één oplossing in een situatie (Nijg & Bogerd – van den Brink & Bogerd, 2015). Positieve kenmerken van mensen met een verstandelijke beperking zijn over het algemeen: goed met dieren om kunnen gaan, behulpzaam, enthousiast, trots op eigen prestaties, kunnen zich goed richten op één taak, eerlijk en vriendelijk (Drost, 2013).

2.3.2 Werken vanuit de eigen kracht met LVB'ers

De omslag van verzorgingsstaat naar participatiestaat zorgt ervoor dat er van burgers verwacht wordt dat zij op eigen kracht uit de problemen kunnen komen door hun netwerk in te zetten en mee te doen met de samenleving. Voor cliënten van Aveleijn de Riet kan dit extra lastig zijn, omdat mensen met een licht verstandelijke beperking vaak geen netwerk hebben om op te leunen en zij de vaardigheden missen om op eigen kracht aan de slag te gaan. Het inzetten van het netwerk bij het oplossen van problemen vereist inzicht in de eigen mogelijkheden en dat er om hulp wordt gevraagd wanneer dit niet meer lukt. Voor deze punten heb je emotionele en sociale vaardigheden nodig die vaak niet optimaal ontwikkeld zijn bij mensen met een licht verstandelijke beperking (Drost, 2013).

2.3.3 Overvraging bij LVB'ers

Bij begeleiding van mensen met een licht verstandelijke beperking komt het onderwerp 'overvraging' en 'uitdaging' vaak ter sprake. Dit komt vaak ter sprake, omdat mensen met een licht verstandelijke beperking vaak verbaal sterk zijn en zich goed kunnen presenteren (Rot, 2013). Vrijwel alle cliënten bij Aveleijn de Riet zijn verbaal sterk, wat maakt dat ook zij sneller overschat worden. Het niveau wat de cliënten hebben bij Aveleijn de Riet wordt veelal hoger ingeschat, waardoor zij al snel teveel verantwoordelijkheden krijgen en hiermee dus overschat worden. Van begeleiders wordt verwacht dat zij een goede balans weten te vinden tussen te veel zorg bieden, dus onvoldoende uitdagen, en te veel verantwoordelijkheid leggen bij de cliënten (Aveleijn, 2017). Het werken vanuit de eigen kracht kan er voor zorgen dat begeleiders de verantwoordelijkheid te veel leggen bij mensen met een licht verstandelijke beperking waardoor er overvraging ontstaat en langdurige overvraging kan ervoor zorgen dat men psychische problemen krijgt (Rot, 2013). Wanneer een begeleider een cliënt te weinig uitdaging geeft en er sprake is van ondervraging, worden de kwaliteiten en talenten van de cliënt te weinig benut en kan de cliënt niet optimaal deelnemen aan de samenleving (Sterkenburg, z.j.)

2.3.4 Netwerk LVB'ers

Bij het werken vanuit de eigen kracht moet er verder rekening gehouden worden met de omstandigheden van het netwerk van de cliënt. Mensen met een licht verstandelijke beperking groeien vaak op in gezinnen uit een lage sociaaleconomische klasse en/of armoede. Ook is er in veel gezinnen sprake van psychosociale problemen of de ouders hebben zelf ook een verstandelijke beperking (MEE, 2015). Dit is een aandachtspunt waar rekening mee gehouden moet worden tijdens het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Zoals eerder te lezen is wordt er vanuit de gemeentes verwacht dat cliënten veel terug moeten vallen op het netwerk. Door bovengenoemde redenen wordt dit belemmerd.

Hoofdstuk 3 – Onderzoeksmethoden

Om ervoor te zorgen dat de hoofdvraag van dit onderzoek zo betrouwbaar mogelijk beantwoord kon worden zijn er een aantal keuzes gemaakt qua werkwijze die in dit hoofdstuk verantwoord zullen worden.

3.1 Onderzoekstype

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen hoe er vanuit de eigen kracht wordt gewerkt door begeleiders bij Aveleijn de Riet. Hierbij was het relevant om de visie en het feitelijke gedrag van verschillende deskundigen en cliënten omtrent dit onderwerp te weten. In dit onderzoek is het gegaan om de meningen, ervaringen en gedragingen van de deskundigen en hoe dit in de praktijk terug gezien is. Er kan dus gesproken worden over een kwalitatief onderzoek aangezien er gekeken wordt naar het verhaal van de respondent (Verhoeven, 2010). Het onderzoek is inventariserend van aard gezien de huidige situatie van het werken vanuit de eigen kracht door begeleiders van Aveleijn de Riet in beeld is gebracht (Verhoeven, 2010). De inventarisering van dit onderzoek is tot stand gebracht door gebruik te maken van meerdere dataverzamelingsmethoden, namelijk: literatuuronderzoek, observaties en interviews. Door gebruik te maken van verschillende dataverzamelingsmethoden is er gezorgd voor triangulatie (Verhoeven, 2010).

Zoals hierboven beschreven, is het onderzoek opgebouwd uit een literatuuronderzoek, interviews en observaties. Als eerst zijn de theoretische deelvragen van dit onderzoek beantwoord door middel van een literatuuronderzoek. Hierna zijn de praktische deelvragen van dit onderzoek beantwoord door middel van observaties en interviews. Deze dataverzamelingsmethoden hebben ervoor gezorgd dat uiteindelijk de centrale vraag: 'In hoeverre wordt er door de begeleiders gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt bij Aveleijn de Riet?' beantwoord kon worden.

3.2 Populatie & steekproef

De populatie waaruit het onderzoek bestaan heeft, zijn 30 begeleiders van Aveleijn de Riet. In eerste instantie wilden de onderzoekers rekening houden met het geslacht, opleiding, functie, ervaring en leeftijd van de begeleiders, echter is er gekozen om dit niet te doen gezien de geringe tijd die aan het onderzoek verbonden is.

Voordat de onderzoekers gingen starten met de uitvoering van het onderzoek zijn de 30 begeleiders van Aveleijn de Riet via de mail kort ingelicht over het feit dat er een onderzoek plaats ging vinden, dit was in overleg met de manager. Ook werd er in die mail benoemd dat er observaties plaats zouden vinden en er interviews bij een aantal begeleiders zouden worden afgenomen. Er is verteld dat de werkwijze binnen Aveleijn de Riet onderzocht wordt, zodat begeleiders niet beïnvloed zouden worden voor het onderzoek. Voor het observeren geldt dat er drie keer een dagdeel geobserveerd werd, met als reden om eventuele meetfouten en toevalligheden te minimaliseren. Alle begeleiders werden geobserveerd die zich tijdens deze momenten begaven in de inloopruimte van Aveleijn de

Riet. Er is voor gekozen om op deze momenten te observeren, omdat tijdens deze momenten de meeste cliënten aanwezig zijn in de inloopruimte, waardoor er een duidelijk beeld geschetst kan worden van de situatie.

Na de observaties zijn de interviews afgenomen. De voorbereiding, het uitvoeren, het verwerken en analyseren van een interview is een intensieve bezigheid. Om deze reden is er gekozen een steekproef te doen uit de 30 begeleiders van Aveleijn de Riet. Er is gekozen om 12 begeleiders te gaan interviewen, zodat een groot aantal van de begeleiders geïnterviewd zou worden. Er is gekozen, in overleg met de vakdocent, dat er niet meer begeleiders geïnterviewd zijn, omdat het onderzoek anders te groot is en niet binnen de aangegeven tijd kon worden gemaakt. Om alle begeleiders een gelijke kans te geven om mee te doen aan het onderzoek, is er een enkelvoudige aselechte steekproef gehouden (Verhoeven, 2010). Bij Aveleijn De Riet wordt gebruik gemaakt van een data- schijf, waarop vertrouwelijke informatie staat over cliënten. Hier is ook een genummerde lijst te vinden met alle begeleiders. Deze lijst is gebruikt om de steekproef uit te voeren via een generator. Bij een generator wordt uit het databestand, waarin alle begeleiders een nummer hebben, een willekeurige steekproef getrokken door een toevalsgenerator. Deze is te vinden op internet. Deze generator maakt gebruik van een algoritme die wordt gebruikt voor de data-verzameling. De generator die voor dit onderzoek werd gebruikt is de 'Random Integer Generator' (Verhoeven, 2010).

3.4 Dataverzameling

Om zo objectief mogelijk te kunnen beoordelen of de werkwijze overeenkomt met de visie van Aveleijn zijn eerst gerichte observaties afgenomen onder de begeleiders van Aveleijn de Riet. Er is voor gekozen om eerst te observeren, omdat de begeleiders van Aveleijn de Riet dan niet het daadwerkelijke onderwerp weten van het onderzoek en dus niet hun gedragingen kunnen aanpassen. Doordat het probleem en het doel van het onderzoek precies is geformuleerd, namelijk het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt door begeleiders van Aveleijn de Riet, maakt het dat er een gestructureerde observatie is gedaan op de inloop van Aveleijn de Riet. Elke observatie wordt volgens een vast observatieschema uitgevoerd (Scribbr, 2017). Het observatieschema heeft onderdelen als: het aantal cliënten, is het wel of niet voorgekomen en een toelichting (zie bijlage A). Daarbij bevat het observatieschema kenmerken van gedragingen die horen bij het werken vanuit de eigen kracht, zoals begeleiding geeft cliënt een compliment of er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt. Deze kenmerken komen uit het literatuuronderzoek. Door gebruik te maken van het observatieschema is het voor de onderzoekers goed mogelijk om gedragingen van de begeleiders met elkaar te vergelijken en te categoriseren. Hierdoor is het trekken van conclusies makkelijker. De onderzoekers hebben rekening gehouden met vragen die gesteld kunnen worden door begeleiding of cliënten. De onderzoekers hebben afgesproken om aan te geven dat er observaties worden gehouden omtrent de werkwijze van Aveleijn de Riet. De onderzoekers hebben hierdoor geprobeerd de gedragingen van de begeleiders van Aveleijn de Riet zo min mogelijk te beïnvloeden.

Na het afnemen van de observaties zijn de twaalf interviews afgenomen onder een aantal persoonlijk- en ondersteunend begeleiders binnen Aveleijn, locatie de Riet. De interviewvragen zijn aan de hand van het literatuuronderzoek opgesteld. Hieruit is gekomen wat de theorie zegt over het werken vanuit de eigen kracht. Tijdens de interviews is aan de

begeleiders gevraagd hoe hun visie hierop is en of dit aansluit bij de theorie. De opzet van de vragenlijst is bepaald door eerst algemene vragen te stellen om objectieve informatie over de respondent te krijgen. Hierna zijn niet- sturende vragen gesteld, waarbij voor de respondent nog niet duidelijk was wat het precieze onderwerp van het onderzoek is, zodat zij geen sociaal wenselijke antwoorden gaan geven. Een voorbeeld van zo'n vraag is: Welke methodiek hanteer je op de werkvloer? Als laatste zijn directe vragen gesteld over het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Hierbij zijn bijvoorbeeld vragen gesteld over wat men verstaat onder het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt en hoe zij hierover denken. Er kan gesproken worden over een semi- gestructureerd interview. Hiervoor is gekozen, omdat er een vast onderwerp is waar over gesproken wordt, namelijk het werken vanuit de eigen kracht, maar er bij deze vorm van een interview wel ruimte is voor eigen inbreng van de respondent. Voor dit type interview stelt een onderzoeker zich flexibel op en speelt deze in op wat een respondent zegt (Verhoeven, 2010). Het interview is gehouden in de vorm van een vraaggesprek waarbij de beleving van de geïnterviewde voorop staat. Het gaat het om een tweegesprek, waarbij het gesprek plaatsvindt tussen de interviewer en geïnterviewde (Verhoeven, 2010). Het doel van een interview is het verzamelen van informatie over een bepaald onderwerp, in het geval van dit onderzoek het verkrijgen van informatie over hoe en in hoeverre begeleiders werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. De interviews werden met toestemming van de begeleiders opgenomen via audio, de audio-opname werd uitgeschreven door degene die het interview niet afnam hierdoor willen de onderzoekers subjectiviteit vermijden.

3.5 Data – analyse

Nadat de resultaten bekend waren, moesten deze geanalyseerd worden, zodat er uiteindelijk een conclusie getrokken kon worden uit de resultaten van het onderzoek in de praktijk en het literatuuronderzoek. Aangezien de onderzoekers tijdsgebonden waren, is de hoeveelheid informatie die verkregen is vanuit de observaties en interviews geanalyseerd op relevantie voor dit onderzoek, in overleg met de vakdocent. Na het observeren zijn de gegevens van het observatieonderzoek in eerste instantie gedigitaliseerd. Hiermee wordt bedoeld dat de gegevens in een schema zijn gezet, zoals deze ook schriftelijk gebruikt zijn tijdens de observatiemomenten. Aan de hand van deze digitale schema's zijn per tijdvak, dus voor de ochtend, middag en avond, grafieken gemaakt. Hierin zijn de data bij elkaar opgeteld, zodat er een visueel beeld ontstaat van de verzamelde data tijdens de observatiemomenten. De verzamelde data is verder feitelijk beschreven. Bij het analyseren van de data die tijdens de observaties is verkregen, kunnen geen aannames gedaan worden, aangezien er feitelijke data uit is gekomen aan de hand van aantallen, hoe vaak iets is voorgekomen.

Net zoals de verkregen data van de observaties moet de data van de interviews ook geanalyseerd worden. Voorafgaand van het interview is er om toestemming gevraagd om het interview op te nemen via audio. Na het afnemen van de interviews, heeft elk interview zijn eigen nummer gekregen, die niet te herleiden is aan een respondent. De interviews zijn daarna letterlijk uitgetypt en de resultaten van de interviews zijn geselecteerd op relevantie. De relevante teksten zijn opgesplitst in fragmenten. De fragmenten hebben een label gekregen. Bijvoorbeeld de vraag: welke methodiek hanteer je op de werkvloer? Een voorbeeld is dat het fragment 'Sowieso het oplossingsgericht werken' het label oplossingsgericht werken kreeg. Nadat alle fragmenten gelabeld zijn, worden dezelfde labels

samengevoegd tot één categorie. De intersubjectiviteit is nu vastgesteld (Verhoeven, 2010). Het labelschema heeft ervoor gezorgd dat men duidelijk overzicht had van de resultaten van de interviews, deze konden daardoor geanalyseerd worden en uiteindelijk kon de probleemstelling beantwoord worden (Verhoeven, 2010).

3.6 Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is betrouwbaar, doordat het onderzoek herhaalbaar is binnen Avelijn de Riet en er rekening gehouden is met 'toevallige fouten' (Verhoeven, 2010). Aan het begin van het interview is er verteld dat er vertrouwd met de informatie om zal worden gegaan en dat de resultaten anoniem gebruikt zullen worden. De interviews werden anoniem afgenomen, hierdoor kan er meer diepgang komen in het gesprek (Verhoeven, 2010). De betrouwbaarheid van dit onderzoek kan worden beïnvloed doordat een interviewer werkzaam is op de locatie en daarmee een bekende is van de respondenten. De interviewer kan hierdoor verkeerde reacties oproepen (Baarda & De Goede, 2006). De geïnterviewde zal een verklaring ondertekenen waarop deze aangeeft dat de verkregen informatie gebruikt mag worden voor het onderzoek, mits er vertrouwelijk met deze informatie om wordt gegaan en deze niet doorspeeld wordt naar derden. Hiermee wordt er een open sfeer gecreëerd, waarin respondenten openlijk kunnen spreken. Een interview is de aangewezen methode om informatie te verkrijgen over attitudes, opinies of kennis. Echter kent een interview ook nadelen die betrekking hebben op de betrouwbaarheid van het onderzoek (Baarda & De Goede, 2006). Volgens Baarda & De Goede (2006) is het belangrijk dat een interview zo open mogelijk begint en de respondent zo min mogelijk wordt gestuurd. Hoe meer er feitelijke vragen worden gesteld, hoe minder toeval in het spel is. Het voorkomen van 'toevallige fouten' vergroot de betrouwbaarheid van dit onderzoek (Verhoeven, 2010). Wanneer er tijdens een interview moeilijkheden ontstaan, kan de interviewer terugvallen op de vaste onderwerpen die geformuleerd zijn voorafgaand van het interview door de onderzoeker. Om ruis te voorkomen zijn begrippen geoperationaliseerd en toegelicht in de interviews, wanneer deze niet duidelijk zijn. Er is rekening gehouden met het taalgebruik, zodat respondenten de vragen goed begrijpen en er hier geen onduidelijkheid over ontstaat. De interviews zijn met toestemming van de respondenten opgenomen via audio en uitgetypt door de onderzoeker die het interview niet heeft afgenomen. Zo kan deze nagaan of er geen sprake is van interpretaties (Verhoeven, 2010).

De observaties hebben ook invloed gehad op de betrouwbaarheid van dit onderzoek. Er is gekozen om ook te gaan observeren, zodat de onderzoekers vergelijkingen kunnen maken met feitelijke informatie (observatie) en meningen (interview). De begeleiders die geobserveerd worden, kunnen zich bewust zijn van de observatie, dit kan leiden tot reactief gedrag (Prodiagnostiek, 2017). De betrouwbaarheid van dit onderzoek wordt verder vergroot, doordat er gestructureerde observaties zijn uitgevoerd met behulp van een observatieschema. Hierdoor zal de observator steeds dezelfde informatie verkrijgen, ongeacht wie er observeert en moet de observator zich houden aan het observatieschema. Doordat er eerst geobserveerd wordt en hierna de interviews zijn afgenomen, kunnen begeleiders geen sociaal wenselijk gedrag laten zien. Het wordt verteld dat de werkwijze van Avelijn de Riet wordt onderzocht.

3.7 Ethische overwegingen

Bij ethisch verantwoord onderzoek doen gaat het er om dat mensen vrijwillig deelnemen aan het onderzoek en dat er stil gestaan wordt en nagedacht wordt over de nadelige effecten van het onderzoek (Verhoeven, 2010). De geïnterviewden hebben allemaal een mail gekregen met de vraag of zij deel willen nemen aan het onderzoek. Iedereen had hierin de keuze dit te weigeren. Dit is door geen begeleider gedaan. Echter is er tijdens de observaties niet geheel sprake geweest van vrijwillige deelname. Om dit te kunnen verantwoorden hebben de onderzoekers zowel de begeleiders als cliënten op tijd op de hoogte gesteld dat er observaties plaats zouden vinden en wanneer, zodat ieder zelf de keuze kon maken dit moment op de inloop te komen. Begeleiders zijn middels een mail op de hoogte gebracht. Cliënten middels een brief. In beide stond beschreven dat het ging om observaties over de werkwijze binnen Aveleijn de Riet. Een nadelig effect van het onderzoek is dat begeleiders aangesproken zouden kunnen worden door zowel collega's als de manager op antwoorden uit de interviews. Om dit te kunnen ondervangen heeft de manager een verklaring getekend waarin staat dat alleen de onderzoekers de antwoorden uit de interviews te horen krijgen en dat de respondenten in het onderzoeksverslag anoniem gemaakt mogen worden. Dit is gedaan door iedere geïnterviewde een nummer te geven en welke begeleider bij welk nummer hoort is alleen bekend bij de onderzoekers. Geïnterviewden werden hier in de mail al van op de hoogte gesteld en dit is nogmaals benoemd voor het interview begon. Op deze manier is er een open sfeer gecreëerd en konden begeleiders vrijuit antwoorden. Aan de manager is gevraagd of het onderzoek gepubliceerd mag worden op de HBO- kennisbank. Hier is toestemming voor gegeven.

3.7 Validiteit

Tijdens dit onderzoek is er navraag gedaan naar de werkwijze van de begeleiders van Aveleijn de Riet, die aan moet sluiten bij de werkwijze van Aveleijn. Het kon zijn dat de begeleiders 'sociaal wenselijke' antwoorden geven, wat een voorbeeld is van een systematische fout (Verhoeven, 2010). Om deze systematische fout te voorkomen, hebben de onderzoekers geprobeerd de sociaal wenselijke antwoorden uit te sluiten. Het betreft de interne validiteit (Verhoeven, 2010). De interne validiteit wordt vergroot, doordat het onderzoek niet langer heeft geduurd dan een jaar, doordat de selectie van de steekproef blindelings wordt gedaan, respondenten zijn willekeurig gekozen en door maatregelen bedacht te hebben om een testeffect tegen te gaan. Dit wordt gedaan door respondenten een verklaring in te laten vullen, waarin zij toestemming geven dat de onderzoekers de informatie uit het interview mogen gebruiken en dat de onderzoeker, werkende bij Aveleijn de Riet, de informatie uit het interview niet zal doorspelen naar derden. Ook door het observatieschema kunnen er nauwelijks systematische fouten gemaakt worden, gezien feitelijk gedrag geobserveerd wordt, waar geen aannames voor gedaan hoeven te worden. Het observatieschema bevat namelijk kenmerken van het werken vanuit de eigen kracht, die voortkomen uit het literatuuronderzoek. Door deze kenmerken in het observatieschema te gebruiken, meten de onderzoekers wat zij willen weten, namelijk het feitelijke gedrag van de begeleiders van Aveleijn de Riet. Als laatste is de interne validiteit erg hoog door dat er gebruik is gemaakt van drie verschillende dataverzamelmethode, hierdoor is er sprake van triangulatie (Verhoeven, 2010). Door het vanuit meerdere perspectieven te bekijken is er een volledig beeld geschetst van de situatie.

Gekeken naar de externe validiteit van dit onderzoek dan mag gezegd worden dat de mate hiervan gering is. Het onderzoek is namelijk niet generaliseerbaar binnen andere organisatie of andere clusters van Aveleijn, omdat er nu specifiek en alleen onderzoek is gedaan binnen dit cluster. Hier is bewust voor gekozen, omdat de vraag van de opdrachtgever was om uit te zoeken hoe er vanuit de eigen kracht wordt gewerkt, specifiek binnen Aveleijn locatie de Riet. Echter kunnen andere locaties wel het onderzoeksopzet gebruiken om een soortgelijk onderzoek uit te voeren. De steekproef is wel generaliseerbaar over de gehele populatie, doordat zowel de ondersteunend- als persoonlijk begeleiders allemaal dezelfde kans hebben gehad om mee te doen aan het onderzoek, de populatie groot is en er observaties bij zijn gedaan, waardoor subjectieve antwoorden vanuit de interviews vergeleken kunnen worden met objectieve informatie die verkregen is vanuit de observaties (Verhoeven, 2010).

3.8 Triangulatie

In dit onderzoek is er sprake van triangulatie, omdat er meerdere dataverzamelmethode(n) zijn gebruikt (Verhoeven, 2012). In overleg met de vakdocent is ervoor gekozen om zowel interviews af te nemen als het doen van observaties. Dit is een zinvolle combinatie, omdat er een vergelijking kan worden gemaakt tussen wat er gezegd wordt door begeleiders tijdens de interviews als wat er gezien wordt in de praktijk tijdens de observaties. Door dit te doen is uitgesloten dat er uitkomsten uit het onderzoek naar voren zijn gekomen vanuit sociaal wenselijke antwoorden of dat er conclusies getrokken zijn uit momentopnames vanuit de praktijk. Verder is er gebruik gemaakt van een literatuuronderzoek, zodat er conclusies getrokken konden worden van wat er vanuit de theorie wordt gezegd en wat er in de praktijk wordt teruggezien.

Hoofdstuk 4: Resultaten interviews en observaties

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek beschreven aan de hand van de praktische deelvragen. Deze zijn feitelijk uitgeschreven en ondersteund met grafieken die weergegeven zijn in afbeeldingen.

4.1. Professionele achtergrond

Er is voor gekozen om de resultaten van de vragen in de interviews over de professionele achtergrond mee te nemen in de resultatensectie, zodat er een beeld verkregen wordt van de populatie van dit onderzoek. De resultaten uit deze vragen hebben geen betrekking op de deelvragen. De respondenten uit het onderzoek zijn allen werkzaam als begeleiders binnen de locatie Aveleijn de Riet. Van de twaalf respondenten hebben vijf respondenten de functie als ondersteunend begeleider en zeven respondenten de functie als persoonlijk begeleider met verschillende opleidingsachtergronden. Van de zeven persoonlijk begeleiders zijn er vier in het bezit van een HBO MWD/SPH diploma en drie respondenten met een MBO 4 SPW diploma. Van de vijf ondersteunend begeleiders heeft één respondent een HBO SPH diploma, drie MBO 4 SPW diploma en één respondent heeft een MBO niveau 3 diploma. In totaal zijn er dus vijf respondenten met een HBO achtergrond, zes met een MBO niveau 4 achtergrond en één respondent met een MBO niveau 3 achtergrond.

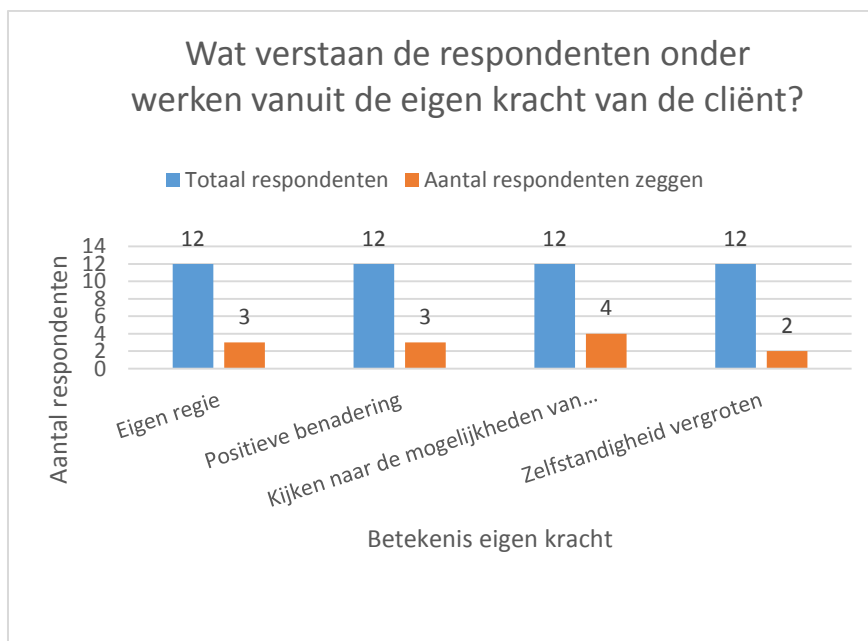
Gekeken naar de werkervaring van de respondenten, geven acht aan dat zij alleen nog maar bij Aveleijn hebben gewerkt. Van die acht respondenten werken er drie respondenten meer dan tien jaar bij Aveleijn op verschillende locaties en één respondent zeven jaar. Ook is er een respondent die in het verleden bij verschillende organisaties heeft gewerkt maar nu ook al meer dan tien jaar werkzaam is bij Aveleijn op verschillende locaties. De werkzame jaren op de locatie Aveleijn de Riet verschillen van de respondenten. Vijf respondenten zijn minder dan één jaar werkzaam op de locatie de Riet. Vier respondenten zijn tussen de twee en drie jaar werkzaam op de locatie. Drie respondenten zijn zes, acht en twaalf jaar werkzaam op de locatie Aveleijn de Riet.

De respondenten hebben verschillende leeftijden. Vijf respondenten vallen tussen de leeftijd 23 t/m 29 jaar. Twee respondenten zijn 30 en 32 jaar. Drie respondenten zijn boven de 40 jaar.

4.2 Deelvraag 1. Wat verstaan begeleiders van Aveleijn de Riet onder het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt ?

Deelvraag één kan alleen beantwoord worden uit de resultaten van de interviews, aangezien hierin naar de meningen van de begeleiders wordt gevraagd en het niet mogelijk is om dit te observeren. Om concreet te krijgen wat werken vanuit de eigen kracht van de cliënt inhoudt volgens de respondenten is hen gevraagd wat zij hieronder verstaan. In dit onderzoek is op basis van literatuur een omschrijving gekozen voor het werken vanuit de eigen kracht van de

cliënt. Deze omschrijving wordt niet tijdens het interview benoemd, de respondenten worden zo niet beïnvloed. De respondenten benoemen samen verschillende aspecten die volgens het literatuuronderzoek behoren bij het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Gekeken naar de resultaten benoemt geen enkele respondent het netwerk van de cliënt. Er zijn drie respondenten die de eigen regie van de cliënt een belangrijk aspect vinden binnen het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Drie respondenten verstaan hieronder het positief benaderen van de cliënt. Respondent vier zegt hier het volgende over: “alles positief benaderen in plaats van dat je alles negatief benaderd”. Vier respondenten geven aan dat zij verstaan onder het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt, dat men kijkt naar de mogelijkheden van de cliënt. Hierbij benoemen zij dat de begeleiding moet kijken naar wat de cliënt kan en ondersteunen waar nodig. Als laatste antwoorden twee respondenten dat het de zelfstandigheid vergroten is.

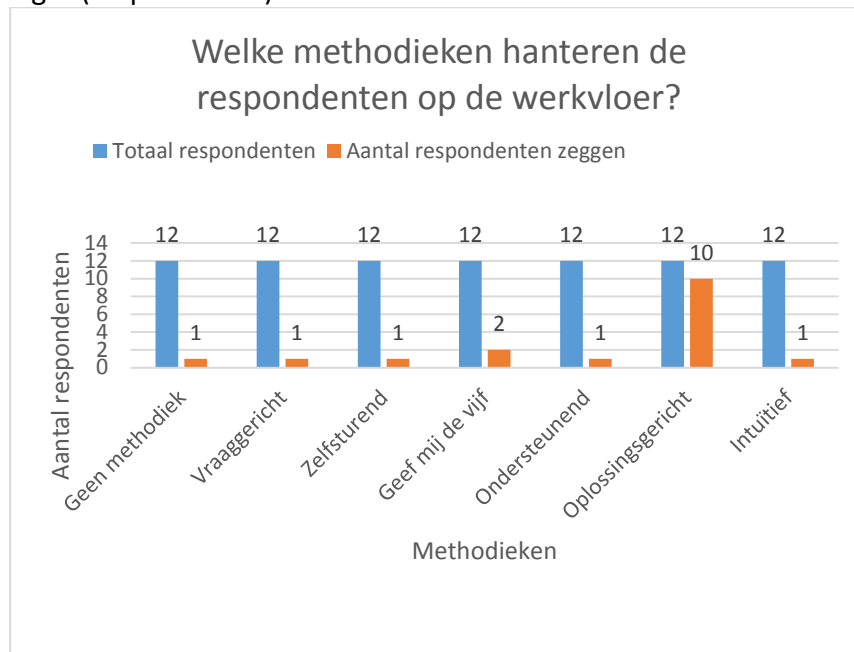
Grafiek 1 - eigen kracht volgens respondenten

4.3 Deelvraag 2. In hoeverre wordt er door begeleiders van Aveleijn de Riet gewerkt vanuit de eigen kracht en in hoeverre wordt dit binnen het cluster volgens hen gedaan?

4.3.1 Methodiek

De resultaten van deelvraag twee komen voort uit zowel de interviews als observaties. In het theoretische kader is gebleken dat het oplossingsgericht werken de methodiek is dat medewerkers van Aveleijn moeten toepassen op de werkvloer en daarbij sluit deze methodiek goed aan op het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Het is daarom ook belangrijk voor de onderzoekers dat zij een duidelijk beeld krijgen welke methodieken de respondenten aangeven toe te passen. Uit de interviews komen meerdere methodieken naar voren. De methodieken zijn oplossingsgericht werken, geef mij de vijf, ondersteunend werken, zelfsturend werken en vraaggericht werken. Het oplossingsgericht werken wordt door tien respondenten benoemd als methodiek die zij hanteren op de werkvloer. Hiervan zijn vijf respondenten die naast het oplossingsgericht werken nog één andere methodiek hanteren. Respondent 1 zegt het volgende: “Sowieso het oplossingsgericht werken en ook

wel geef mij de vijf” Van de twaalf respondenten geeft één respondent aan dat hij/zij ondersteunend werken als methodiek hanteert op de werkvloer. Ook is er één respondent die geen methodiek benoemd. “Ik reageer meestal initiatief en doe veel wat mij gevoel zegt” (respondent 4)

Grafiek 2 – Methodieken respondenten

4.3.2 Visie Avelijn

Tijdens het interview werd aan de respondenten gevraagd of zij in hun eigen woorden de visie van Avelijn kunnen omschrijven. Er zijn drie respondenten die aangeven dat het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt behoort tot de visie. Respondent 1 zegt: ‘Ik denk het is vooral dat je iemand in zijn eigen kracht moet zetten’ en respondent 2 zegt: “Als de cliënt iets niet kan, gaan kijken wat hij wel kan”. Drie respondenten benoemen dat de eigen regie van de cliënt centraal staat in de visie. Eén respondent benoemt dat uniekheid van de cliënt centraal staat. Volgens vijf respondenten zijn het de drie o’s. De vervolgvraag in het interview was of de respondenten voorbeelden kunnen geven per ‘o’ hoe zij dit terug zien. Er waren zes respondenten die de drie o’s konden benoemen maar ook zes respondenten die deze niet alle drie konden benoemen. Nadat de drie o’s benoemd waren, konden alle respondenten voorbeelden geven van de drie o’s in de praktijk.

4.3.3 Leidend in ondersteuningsvragen

Om te kijken of er vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt, is er in binnen dit praktijkonderzoek gevraagd aan de respondenten wie er leidend moet zijn in het opstellen van ondersteuningsvragen. Er zijn vier respondenten die aangeven dat de cliënt leidend moet zijn in het opstellen van de ondersteuningsvragen. Respondent acht zegt het volgende: “De cliënt. Absoluut. Je gaat eerst in gesprek met de cliënt om te kijken of deze er wel voor open staat. Als die er niet voor open staat, kun je een ondersteuningsvraag opstellen wat je wil maar dat werkt niet”

De andere acht respondenten geven aan dat het een combinatie moet zijn van cliënt en begeleider. In de meerdere antwoorden van deze respondenten komt naar voren dat

ondersteuningsvraag vanuit de cliënt moet komen en dat de begeleiding hier een sturende rol in heeft. Respondent drie zegt het volgende:

“Ik denk echt beiden. Wij als begeleiders stimuleren een beetje in de ondersteuningsvragen. Maar soms heeft de cliënt ook een ondersteuningsvraag. Wij gaan dan kijken wat daarvoor nodig is maar dan wel weer een beetje sturen”

4.3.4 Werken vanuit de eigen kracht

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij zelf denken over het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Hierbij geeft één respondent aan dat het werken vanuit de eigen kracht cliënt afhankelijk is. Elf respondenten geven aan dat zij een voorstander zijn van deze werkwijze. Respondent acht zegt hier het volgende over: “Ik stimuleer dat alleen maar. We moesten juist volgens mij de cliënt in zijn eigen kracht laten staan, door hem zelf na te laten denken en zelf te laten doen”

Op de vraag in hoeverre de respondenten zelf werken vanuit de eigen kracht van de cliënt, geven de respondenten zichzelf een onvoldoende, voldoende of een goed. Er is één respondent geweest die geen antwoord heeft gegeven op de vraag. Eén respondent geeft aan dat hij/zij er niet bewust van is. Drie respondenten vinden dat zij zelf onvoldoende werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Zes respondenten geven aan dat zij voldoende werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Daarbij geven zij aan dat er wel een verbeterslag kan behaald worden. Als laatste geeft één respondent aan dat hij/zij goed werkt vanuit de eigen kracht van de cliënt.

Grafiek 3- eigen kracht door begeleiders

Vervolgens werd er een vraag gesteld die meer inzicht zou moeten geven over het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt binnen het cluster Aveleijn de Riet. Binnen het cluster van Aveleijn de Riet wordt volgens vier respondenten niet voldoende gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt. Respondent vier zei hier het volgende over: “Nee ik denk dat wij allemaal daar hele grote slagen uit kunnen halen met name bij de inloop” Er waren vijf respondenten die twijfelden of er voldoende vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt

gewerkt binnen dit cluster. Zij geven verschillende redenen aan waarom zij hierover twijfelen. Zoals respondent 1 geeft aan "Ja en nee. De ene keer laat je iemand snellen beslissen wanneer iemand een hoger IQ heeft en de andere keer gaan we het snel overnemen" Respondent 8 "Uh, dat is moeilijk zeggen. Aangezien wij altijd alleen werken. ..Maar ik heb wel mijn vermoedens dat het beter kan" Drie respondenten geven als mening dat er voldoende binnen dit cluster vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt maar zien punten die verbeterd kunnen worden. Respondent 12 zegt hier het volgende over:

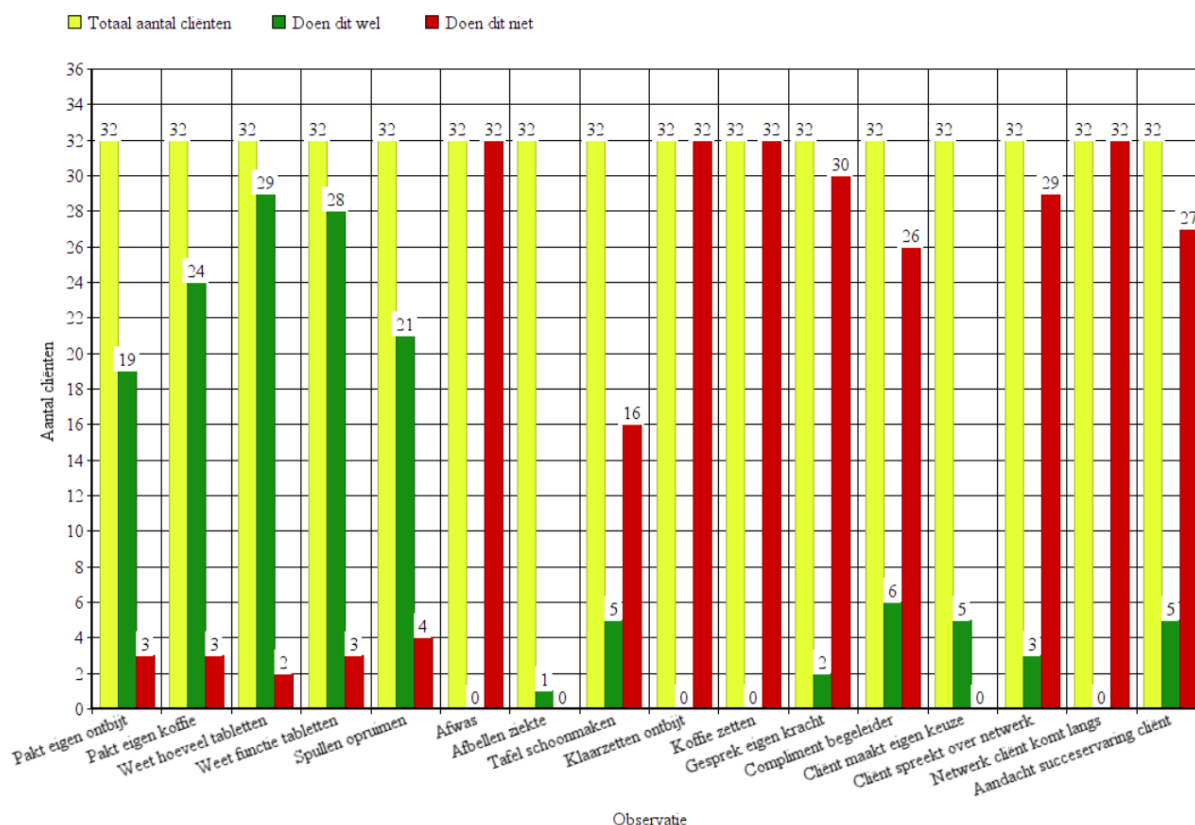
"Er zijn op genoeg punten dat ik dat wel vind als ik dan kijk naar de individuele begeleiding. Maar zoals ik net ook al zei, zijn er ook genoeg cliënten die hier al lang wonen, waardoor er niet meer gekeken wordt naar andere manieren. Vooral bij de inloop vind ik dat er verbeteringen mogen komen"

Grafiek 4- voldoende eigen kracht

4.3.5 Resultaten observatieonderzoek

Er wordt in deze paragraaf feitelijk beschreven wat er is geobserveerd. In de afbeeldingen zijn grafieken te zien die een visuele weergave geven van wat er is geobserveerd tijdens de observatiemomenten en hoe vaak is wel of niet is voorgekomen. In bijlage A zijn de digitale observatieschema's te vinden. Verder is uitgewerkt waarom en/ of hoe iets is voorgekomen of niet.

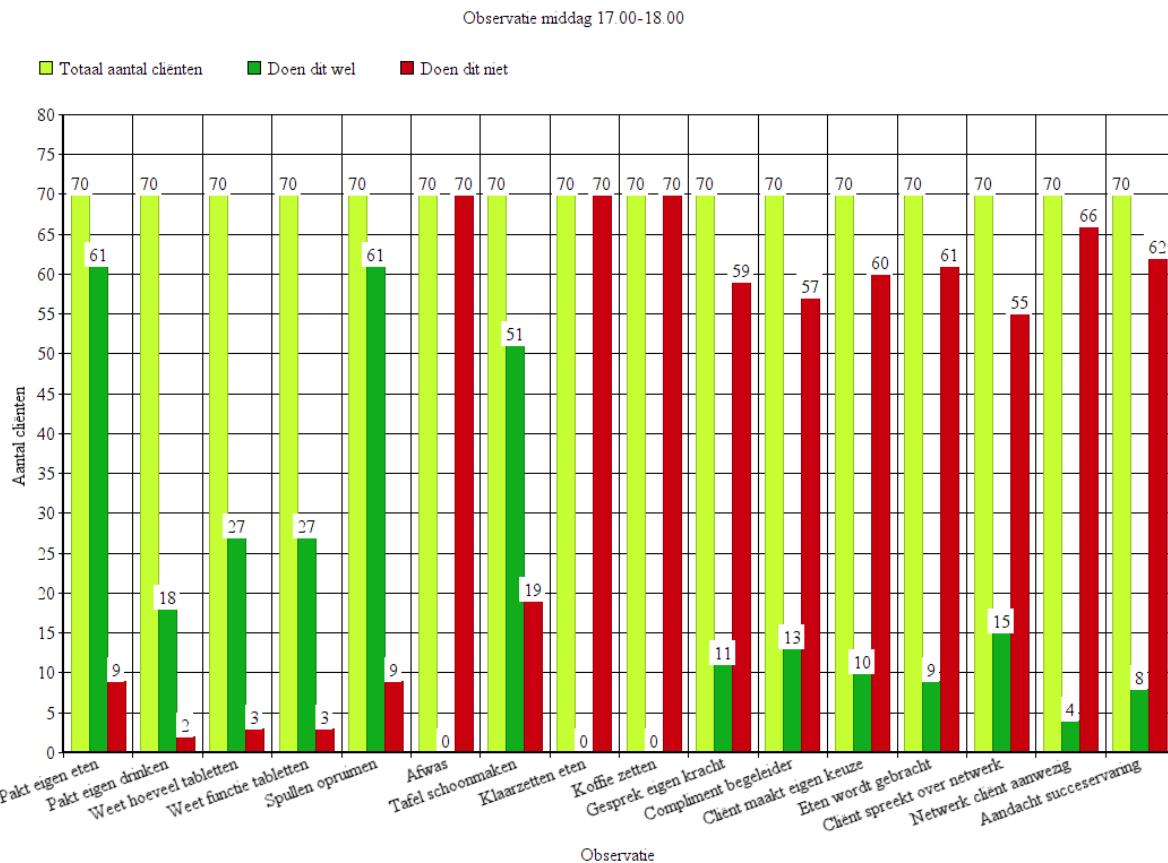

Grafiek 6- observaties ochtend

Observatieonderzoek 's ochtends 07.30-08.30

Op woensdag 6 december 2017, dinsdag 12 december en maandag 18 december zijn er observaties gedaan vanuit de inloop. Deze drie ochtenden samen zijn er in totaal 32 cliënten op de inloop geweest. Tijdens deze drie ochtenden hebben 21 cliënten op de inloop ontbeten. 19 keer is het ontbijt door hen zelf gepakt, drie keer is dit door begeleiding gepakt voor een cliënt. Bij alle drie de gevallen ging om dezelfde cliënt die door fysieke omstandigheden zijn ontbijt zelf niet meer mag pakken. Het is 27 keer voorgekomen dat er koffie werd gepakt. 24 keer deed een cliënt dit zelf en dit werd drie keer door begeleiding gedaan. Ook bij deze drie keer ging het om dezelfde cliënt die dit door fysieke omstandigheden zelf niet meer kan. Er is 31 keer medicatie gedeeld in de drie ochtenden. 29 keer wist de cliënt hoeveel tabletten hij/ zij krijgt. Twee keer wist een cliënt dit niet. Alle twee de keren ging het om dezelfde cliënt die twee keer haar pufje vergat te benoemen. 28 keer wisten cliënten de functie van hun tablet te benoemen. Drie keer lukte een cliënt dit niet. Eén cliënt gaf gelijk aan dit niet te weten, één cliënt wist de functie van één van de vier tabletten die zij krijgt niet en één keer wist een cliënt van drie van de vier tabletten de functie niet. Er is in totaal 25 keer gebruikt gemaakt van spullen op de inloop die cliënten moeten opruimen. 21 keer is dit wel opgeruimd door cliënten. Vier keer niet. Drie keer hiervan ging het om dezelfde cliënt, die door zijn fysieke omstandigheden zelf zijn spullen, als servies, niet kan opruimen. Van de 32 cliënten die op de inloop zijn geweest tijdens de observaties heeft niemand geholpen met afwassen. Hier wordt de mogelijkheid niet voor geboden, doordat cliënten niet in de keuken mogen komen waar de vaatwasser staat en dit standaard door begeleiding wordt gedaan. Tijdens de drie ochtendobservaties heeft één cliënt aangegeven zich niet lekker te voelen en niet te willen gaan werken. Zij heeft

zelfstandig haar werk afgebeld. 21 keer moest de tafel door cliënten worden schoongemaakt. Dit is 16 keer niet gedaan door cliënten en vijf keer wel. Twee van de keren dat de tafel niet is schoongemaakt, ging het om een cliënt die dit door fysieke omstandigheden zelf niet meer kan. 14 keer werd dit niet gedaan, doordat begeleiding geen water met doekje had klaargezet, waardoor cliënten de mogelijkheid niet kregen. Geen van de 32 cliënten die op de inloop is gekomen tijdens deze observatiemomenten heeft geholpen met het klaarzetten van het ontbijt of met koffie zetten. Hier krijgen cliënten de mogelijkheid niet voor, doordat zij niet achter de balie mogen komen en doordat dit standaard door begeleiding wordt gedaan. Twee van de 32 keer is er een gesprek aan gegaan met een cliënt waarin de eigen kracht naar voren kwam. Twee van de drie ochtenden hadden begeleiders geen tijd om een gesprek met de cliënt aan te gaan, omdat zij druk waren met het delen van medicatie. Eén van de twee keer dat er wel een gesprek aan werd gegaan waarin de eigen kracht naar voren kwam, ging het erover dat een cliënt zich niet goed voelde en begeleiding de cliënt zelf liet beslissen of deze wel of niet wou naar zijn werk wou. De tweede keer vroeg een cliënt of begeleiding mee wilde rijden om een nieuwe bank op te halen die zij gekocht had. Begeleiding liet de cliënt nadenken of ze niet iemand uit haar eigen netwerk kan vragen om met haar mee te rijden. Tijdens de ochtend observaties kregen zes cliënten een compliment. Twee keer kregen cliënten een compliment, omdat zij er leuk uit zagen, twee keer kreeg een cliënt een compliment, omdat zij op tijd was voor haar medicatie, één cliënt kreeg een compliment, omdat hij toch naar dagbesteding ging, ondanks dat hij zich niet lekker voelde en één cliënt kreeg een compliment, omdat hij een andere cliënt hielp met het opruimen van zijn spullen, omdat hij dit door fysieke omstandigheden zelf niet meer kan. Vier keer werd een eigen keuze gemaakt door cliënten. Alle cliënten besloten of zij mee ontbijten of niet, wat zij ontbijten en waar ze gaan zitten. Eén cliënt kiest er voor naar dagbesteding te gaan, ondanks dat hij zich niet zo lekker voelt. Een andere cliënt kiest er voor om niet te ontbijten, terwijl dit wel de afspraak is. Er wordt gekozen door een cliënt om met de taxi naar een doktersafspraak te gaan, doordat het weer zo slecht is en één cliënt kiest er voor om niet nuchter te blijven voor medicatie, waarvoor dit wel zou moeten. Er is tijdens de ochtendobservaties niemand van het netwerk langs geweest. Wel wordt er drie keer over het netwerk gesproken. Eén cliënt vertelt 's middags naar zijn vader te gaan, één cliënt verteld dat haar man 's middags langskomt en één cliënt verteld dat zij dit weekend op de hond van haar zus mag passen en 's avonds bij haar mag eten. Er wordt vijf keer aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënten. Bij twee van de cliënten gaat het er om dat zij naar hun werk zijn gegaan, ondanks dat zij zich niet lekker voelden, bij één over een optreden dat hij de vorige avond heeft gehad, bij een ander dat zij haar medicatie op tijd is komen ophalen en bij de andere cliënt dat hij is weg gelopen tijdens een woordenwisseling met een andere cliënt de avond er voor.

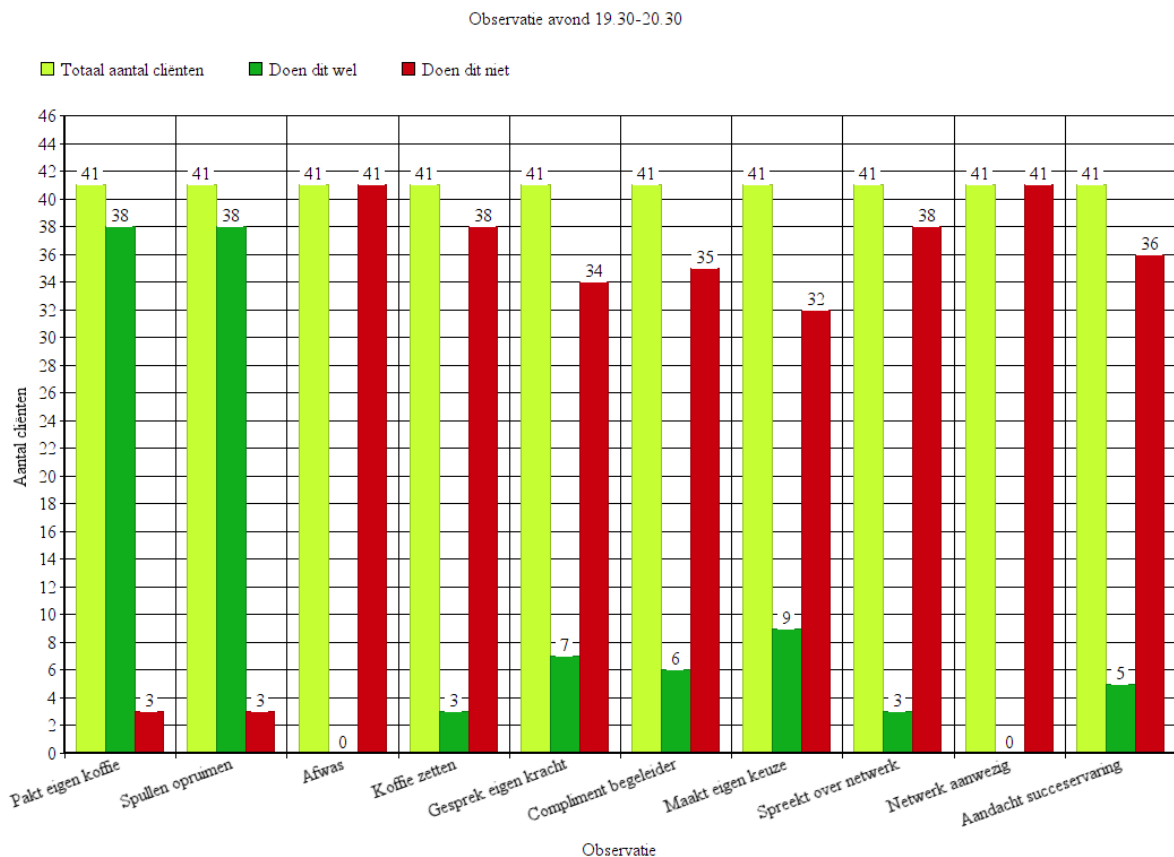
Grafiek 7- observaties middag

Observatieonderzoek 's middags 17.00- 18.00

Op vrijdag 8 december, donderdag 14 december en woensdag 20 december 2017 zijn er observaties op de inloop bij Aveleijn de Riet gedaan, van 17.00-18.00u. Tijdens deze drie observatie momenten in de middag zijn in totaal 70 keer cliënten op de inloop geweest. 61 keer is er door cliënten zelf eten gepakt, negen keer is dit door begeleiding gebracht. Al deze keren werd het door begeleiding gebracht, omdat cliënten door fysieke omstandigheden dit zelf niet konden ophalen. Er wordt 20 keer gedronken, waarvan het drinken twee keer naar een cliënt gebracht wordt. Deze cliënt kan dit zelf niet ophalen door fysieke omstandigheden. Er werd 30 keer door cliënten medicatie opgehaald. 27 keer wisten cliënten hoeveel medicatie zij kregen en wat de functie van deze medicatie is. Drie keer wisten cliënten dit niet. Twee keer gaf een cliënt gelijk aan dit niet te weten en één keer vergat een cliënt haar pufje te noemen als medicatie en heeft hierdoor ook de functie van het pufje niet benoemd. Van de 70 keer dat cliënten hun spullen op moesten ruimen, is dit negen keer niet gedaan. Al deze negen keren werd dit door begeleiding gedaan, omdat de betreffende cliënten dit zelf niet kunnen door fysieke omstandigheden. Door geen van de cliënten is er geholpen met de afwas, het klaarzetten van eten en het zetten van koffie. Hier krijgen cliënten de mogelijkheid niet voor, doordat zij niet achter de balie en in de keuken mogen komen. Dit wordt standaard door begeleiding gedaan. 51 keer wordt er door cliënten de tafel schoongemaakt. 19 keer gebeurt dit niet. Vier keer gaat om het cliënten die dit door fysieke omstandigheden zelf niet kunnen. 15 keer lopen cliënten weg zonder schoon te maken. Eén van de 15 cliënten wordt hier op aangesproken en komt terug om alsnog de tafel schoon te maken. Er is 11 keer een gesprek aangegaan met een cliënt waarin de eigen

kracht naar voren komt. Eén van deze gesprekken ging over het zelf aanspreken van begeleiding wanneer een cliënt een vraag heeft. Een ander gesprek ging over het telefoongebruik van één van de cliënten. Begeleiding gaf aan het knap te vinden dat deze cliënt dit zo snel leert. Er is een gesprek geweest over wat één van de cliënten nog zelf moet doen voordat de schilders komen en één gesprek ging over dat een cliënt sommige dingen zelf moet los laten. Twee keer heeft een cliënt het over het halen van haar rijbewijs, zodat zij minder afhankelijk wordt van anderen, één cliënt geeft aan veel last te hebben van zijn rug, waarop begeleiding aangeeft dat hij morgen zelf de fysiotherapeut kan bellen om een afspraak te maken, één cliënt is zijn huissleutel kwijt, waarop begeleiding hem zelf laat nadenken over een oplossing, één van de cliënten verteld dat ze iemand binnen haar netwerk heeft gevonden die haar helpt met het ophalen van een bankstel, één cliënt verteld zelf het appartement te hebben schoongemaakt, aangezien één van de clusterdames ziek is en één cliënt vertelt dat hij zijn medicatie in eigen beheer heeft gekregen. Er wordt door begeleiding 13 keer een compliment gegeven aan een cliënt. Dit ging bij één van de cliënten over het loslaten, bij één van de cliënten over het zelf aanspreken van begeleiding, bij vier cliënten over hun kleding, één cliënt is naar de kapper geweest, één cliënt voelt zich niet lekker, maar is toch naar dagbesteding gegaan en één cliënt krijgt een compliment, omdat hij drinken voor een andere cliënt pakt die dit door fysieke omstandigheden niet meer zelf kan. Verder geeft begeleiding een compliment aan één van de cliënten over dat zij zelf de situatie met het ophalen van de bank heeft geregeld, één cliënt krijgt een compliment, omdat zij op tijd is voor het ophalen van de medicatie, één cliënt heeft zelf zijn huis schoongemaakt en wordt hiervoor gecompimenteerd en één cliënt krijgt een compliment, omdat hij zijn medicatie in eigen beheer heeft. Door cliënten worden er eigen keuzes gemaakt. Zo kiezen alle cliënten iedere dag of zij mee eten of niet, hoeveel zij eten en bij wie zij aan tafel gaan zitten. Eén cliënt is op dieet en maakt de keuze niet nog een keer op te scheppen, één cliënt maakt de keuze een andere cliënt te helpen met het ophalen van eten, omdat hij dit door fysieke omstandigheden zelf niet kan, één cliënt maakt de keuze haar medicatie alsnog zelf op te halen, ondanks dat zij zich niet lekker voelt, één cliënt gaat patat halen, omdat hij het eten niet lekker vind, één cliënt heeft de keuze gemaakt te snipperen voor de volgende dag, omdat hij zich niet lekker voelt en één cliënt vraagt of hij in de medicatieruimte mag eten, omdat hij teveel prikkels ervaart op de inloop. Tijdens de middagobservaties wordt er 15 keer over het netwerk gesproken en komt het vier keer voor dat het netwerk van één van de cliënten langskomt op de inloop. Twee keer verteld een cliënt dat haar zoon op bezoek is geweest, twee cliënten vertelden dit weekend naar hun ouders te gaan, één cliënt praat over een familiedag, drie cliënten benoemen een vriend/vriendin in een gesprek, één cliënt verteld deze dag weg te zijn geweest met een vrijwilliger, twee cliënten vertellen over hun zoon, één cliënt verteld over een collega, één cliënt heeft het over haar ouders, één cliënt verteld dit weekend een verjaardag te hebben van zijn vader en één cliënt krijgt dit weekend een vriend op bezoek. De zoon van één van de cliënten is twee keer op bezoek bij zijn moeder, een vader komt een kop koffie drinken op de inloop met zijn zoon en er is een vrijwilliger van één van de cliënten op de inloop. Er is acht keer aandacht geschonken aan succeservaringen. Dit ging bij één van de cliënten over het akkoord op een geldaanvraag bij bewind, bij één cliënt over dat zij naar de kinderboerderij is geweest met een vrijwilliger, bij één cliënt dat hij goed om kan gaan met zijn telefoon, één van de cliënten heeft aangegeven zich niet lekker te voelen, maar de volgende dag wel naar werk te gaan, één cliënt heeft het netwerk zelf gevraagd om te

helpen met een bankstel ophalen, één cliënt is naar zijn werk gegaan, één cliënt heeft een nieuw recept uitgetprobeerd en één cliënt is na een lange tijd weer gaan zwemmen.

Grafiek 8- observaties avond

Observatieonderzoek 's avonds 19.30 - 20.30

Op vrijdag 8 december, maandag 11 december en donderdag 21 december is er geobserveerd van 19.30 – 20.30. Op deze drie avonden zijn in totaal 41 keer cliënten op de inloop geweest. Van de 41 keer dat er cliënten op de inloop zijn geweest is er drie keer niet de eigen koffie gepakt door een cliënt. Hierbij gaat het om dezelfde cliënt die dit door fysieke omstandigheden zelf niet kan. Spullen worden drie keer niet zelf opgeruimd door een cliënt. Twee keer, omdat de cliënt dit niet kan door fysieke omstandigheden en één cliënt heeft haar glas laten staan. Hier is zij niet op aangesproken, doordat er geen begeleider aanwezig was op de inloop op dit moment. Er is door geen één cliënt geholpen met de afwas. Cliënten kunnen niet helpen met de afwas, doordat zij niet in de keuken mogen komen waar de vaatwasser staat. Dit wordt standaard door begeleiding gedaan. Drie cliënten hebben zelf koffie gepakt uit de automaat. Begeleiding heeft toestemming gegeven dat cliënten dit zelf mogen pakken achter de balie. Tijdens de observatiemomenten in de avond is er zeven keer een gesprek aangegaan met een cliënt, waarin de eigen kracht naar voren is gekomen. Bij één cliënt ging het om het feit dat hij aangaf zich te vervelen. Begeleiding heeft de vraag bij hem neergelegd wat hij hier zelf aan kan veranderen, zodat hij zich niet meer verveelt. Eén cliënt geeft aan ziek te zijn en zelf niet te kunnen pinnen. Begeleiding verwijst haar door naar haar netwerk. Verder werd er aan de grote tafel op de inloop besproken wat cliënten willen eten in het weekend. Dit wordt normaliter voor hen bepaald. Eén cliënt vroeg om de telefoon, om zijn netwerk te bellen, zodat hij kon vragen of

iemand mee wilde naar een doktersafspraken, één cliënt heeft zijn eigen appartement schoongemaakt, één cliënt is zijn sleutel vergeten. Begeleiding legt de vraag bij hem neer, hoe hij dit kan oplossen. Een andere cliënt vraagt om te bellen. Begeleiding legt haar uit dat het haar eigen verantwoordelijkheid is dat zij voldoende beltegoed haalt en dat dit niet met de telefoon van de locatie kan. Zes keer krijgt een cliënt een compliment van een begeleider. Bij één cliënt was dit een compliment, omdat zij naar dagbesteding is gegaan, één cliënt kreeg een compliment, omdat hij een kop koffie komt drinken op de inloop, terwijl hij hier 's avonds nooit veel is, één cliënt wordt gecompimenteerd, omdat hij minder is gaan roken, één cliënt krijgt een compliment, omdat hij naar de kapper is geweest, één cliënt krijgt een compliment, omdat hij heeft gewonnen met een spel en begeleiding geeft drie cliënten een compliment, omdat zij zelf hun drinken uit de automaat hebben gepakt. Er wordt negen keer een eigen keuze gemaakt tijdens deze observatiemomenten. Twee van deze keuzes gaan over dat een cliënt een spel wil gaan doen en welk spel, één keuze gaat over dat een cliënt bewust minder is gaan roken, een andere keuze die een cliënt één van de avonden maakt, is om niet te gaan werken de volgende dag, aangezien ze niet goed in haar vel zit. Eén cliënt heeft besloten weg te lopen tijdens een woordenwisseling met een andere cliënt en verder maakt iedere cliënt dagelijks de keuze om wel of niet op de inloop te komen, wat ze willen drinken, bij wie ze aan tafel gaan zitten en of ze iets lekkers eten. Tijdens de avond observaties is geen één keer het netwerk van een cliënt aanwezig. Er wordt wel drie keer over het netwerk gesproken. Eén keer verteld een cliënt de volgende dag naar haar moeder te gaan en twee keer gaat het over cliënten die iets over hun ouders vertellen. In de avonden dat geobserveerd is, is vijf keer aandacht geschonken aan succeservaringen. Bij één cliënt ging dit er over dat hij naar dagbesteding is gegaan, bij één cliënt dat hij naar de kapper is geweest, bij één cliënt dat ze nieuwe kleren heeft gehaald wat zij al langere tijd wilde doen, bij één cliënt dat hij minder is gaan roken en bij één cliënt dat hij zelfstandig boodschappen heeft gedaan voor de eerste keer.

Hoofdstuk 5 Conclusie en aanbevelingen

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten beschreven. In dit hoofdstuk worden de conclusies van het onderzoek beschreven. In paragraaf 5.1 worden de conclusies op de deelvragen gegeven, in paragraaf 5.2 wordt de conclusie op de hoofdvraag van het onderzoek beschreven. De aanleiding van dit onderzoek was om te onderzoeken of er voldoende door begeleiders van Aveleijn de Riet wordt gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt. In dit hoofdstuk beantwoorden wij onder andere deze vraag.

5.1 Conclusie deelvragen

In paragraaf 5.1.1, 5.1.2 en 5.1.3 worden conclusies op de praktische deelvragen van het onderzoek weergegeven, door de deelvragen te beantwoorden kan er op de hoofdvraag van dit onderzoek antwoord worden gegeven.

5.1.1 Conclusie deelvraag één

Praktische deelvraag één: *‘Wat verstaan begeleiders van Aveleijn de Riet onder het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt?’*

Om te kunnen werken vanuit de eigen kracht is het van belang dat de kennis over het werken vanuit de eigen kracht bij begeleiders van Aveleijn de Riet helder is. Uit de interviews is naar voren gekomen dat medewerkers verschillende aspecten benoemen wanneer hen gevraagd wordt wat ‘eigen kracht’ voor hen inhoudt. De regie bij de cliënten laten, het positief benaderen van cliënten, kijken naar de mogelijkheden en het vergroten van de zelfstandigheid zijn de aspecten die begeleiders van Aveleijn de Riet vinden horen bij de eigen kracht. Om een goede conclusie te kunnen trekken is het van belang dat het duidelijk is wat het werken vanuit de eigen kracht inhoudt volgens de literatuur. Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat het werken vanuit de eigen kracht als doel heeft om de cliënt zoveel mogelijk zeggenschap en regie over het eigen leven te geven (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010). Door te werken vanuit de eigen kracht worden de mogelijkheden van de cliënt verruimd en krijgen zij een kans om gewaardeerd te worden in de maatschappij (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010). Het werken vanuit de eigen kracht vraagt aan de burger zelf verantwoordelijk te zijn voor zichzelf, maar ook voor de eigen omgeving. Het netwerk van een burger is van belang. Wat een cliënt zelf, eventueel met hulp van zijn directe omgeving, kan oplossen, moet zelf worden opgelost (Bijlsma & Janssen, 2009). Er wordt gewerkt vanuit de eigen kracht wanneer kwaliteiten en talenten van cliënten naar boven worden gehaald. Zij moeten aangesproken worden op wat hen enthousiast maakt en zij moeten leren hun eigen grenzen op te zoeken en deze te verleggen (Peetersen & Cloin, 2012). Een andere manier van het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt is het houden van eigen kracht- conferenties. Hiermee houdt de cliënt zelf de regie over het leven, onderhoudt hij zijn sociale netwerk en vergroot hij zijn zelf oplossend vermogen (NJI, 2010). Wat verder belangrijk is bij het werken vanuit de eigen kracht is ruimte geven aan de cliënt om eigen keuzes te maken en aandacht

te geven aan succeservaringen (Movisie, 2012). Aveleijn (2016) stelt dat cliënten de volle rijkdom van het leven moeten kunnen ervaren, door naar eigen krachten te kijken en te denken vanuit oplossingen. Ook werkt Aveleijn vanuit de driehoek: verwant, cliënt en professional om zo ook het netwerk van de cliënt te betrekken bij het hulpverleningsproces.

Wanneer er gekeken wordt naar de resultaten van de interviews en wat de literatuur zegt over de eigen kracht, kan er geconcludeerd worden dat begeleiders van Aveleijn de Riet de juiste kennis hebben over wat de eigen kracht inhoudt. De aspecten die zij benoemen zijn terug te zien in de boven beschreven literatuur. Echter staan er in de boven beschreven literatuur ook aspecten die niet benoemd worden door de begeleiders van Aveleijn de Riet, zoals het naar boven halen van kwaliteiten en talenten en het leren grenzen verleggen. Deze aspecten kunnen vergeten zijn door de begeleiding van Aveleijn de Riet, doordat er sprake is van een moment opname. Ook zijn deze punten niet terug te zien in de observaties. Er kan geconcludeerd worden dat de begeleiders van Aveleijn de Riet niet álle theoretische kennis van het werken vanuit de eigen kracht benoemen. De aspecten 'netwerk en eigen Kracht – conferentie' die in de boven beschreven literatuur gezien wordt als een belangrijke aspecten van het werken vanuit de eigen kracht, worden ook door geen enkele begeleider benoemd tijdens de interviews. Ook tijdens de observaties wordt het netwerk (bijna) niet teruggezien of gehoord. Het netwerk kwam tijdens de observatiemomenten vier keer langs en er werd 21 keer, van de 143 cliënten die in totaal op de inloop zijn geweest tijdens de observatiemomenten, gesproken over het netwerk. Kijkend naar de resultaten uit de interviews en observaties, namelijk het niet benoemen of terugzien van het netwerk, hebben de onderzoekers het vermoeden dat de begeleiders van Aveleijn de Riet nog te weinig aandacht hebben voor het netwerk van de cliënt. Doordat duidelijk is dat begeleiders over het algemeen de meeste kennis hebben over wat de eigen kracht inhoudt, kan gekeken worden of dit ook daadwerkelijk gedaan wordt in de praktijk.

5.1.2 Conclusie deelvraag twee

Praktische deelvraag twee: *'In hoeverre wordt er door begeleiders van Aveleijn de Riet vanuit de eigen kracht van de cliënt gewerkt?'*

Aan de respondenten is gevraagd hoe zij zelf denken over het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Hierbij geven 11 respondenten aan dat zij een voorstander zijn van het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Hieruit kan geconcludeerd worden dat men open staat voor het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Tevens is uit de resultaten van de interviews gebleken dat zeven respondenten vinden dat zij zelf voldoende werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. Wanneer begeleiders aan moeten geven of zij vinden dat er binnen het cluster voldoende wordt gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt, geven drie respondenten aan dat zij vinden dat er voldoende wordt gewerkt vanuit de eigen kracht binnen het cluster. De overige begeleiders geven aan dat er een verbeterslag gemaakt kan worden. Tijdens de interviews is naar voren gekomen dat alle begeleiders vinden dat er vanuit de inloop meer vanuit de eigen kracht gewerkt kan worden, maar dat dit bij de individuele begeleiding al veel wordt gedaan. De conclusie die hieruit kan worden getrokken is dat elf begeleiders voorstanders zijn van het werken vanuit de eigen kracht, dat zeven begeleiders tevreden zijn over hoe zij zelf werken vanuit de eigen kracht, maar dat er volgens negen begeleiders nog verbeterslagen liggen binnen het cluster omtrent het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. De werkwijze van Aveleijn moet de eigen kracht van de

cliënt versterken (Aveleijn, 2016). Tien begeleiders geven aan dat zij oplossingsgericht werken als methodiek hanteren op de werkvloer. Oplossingsgericht werken stimuleert het werken vanuit de eigen kracht (Rijdt, Serrien & Dam, 2017). Acht begeleiders geven aan dat zij een sturende rol hebben bij het opstellen van ondersteuningsvragen en dat de doelen uiteindelijk vanuit de cliënt moeten komen. Vier begeleiders geven aan dat zij de cliënten alleen de doelen laten opstellen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat begeleiders cliënten eigen keuzes laten maken en zelf laten nadenken over aan welke doelen zij willen werken, wat zorgt voor intrinsieke motivatie bij de cliënt en het werken vanuit de eigen kracht stimuleert (Movisie, 2012)

Tijdens de observaties zijn meerdere aspecten van het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt naar voren gekomen. Zo schenkt begeleiding aandacht aan succeservaringen van de cliënten, is er ruimte voor de cliënten om eigen keuzes te maken en komt het sociale netwerk ter sprake of komen zij langs. Er werd 18 keer aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënten. Cliënten maken iedere dag eigen keuzes vanuit de inloop. Zo beslissen zij zelf waar zij gaan zitten en met wie, hoeveel zij eten en wat zij extra bij hun maaltijd willen. Kijkend naar de resultaten van de observaties is te zien dat begeleiders cliënten complimenteren, dit is in totaal 25 keer gedaan van de 143 cliënten die op de inloop aanwezig zijn geweest tijdens de observatiemomenten. Verder zijn begeleiders meerdere keren met cliënten in gesprek gegaan, waarin de eigen kracht naar voren kwam. Dit is bij 20 cliënten gebeurd van de 143 cliënten die tijdens de observatiemomenten aanwezig zijn geweest. Cliënten moeten ook zelf hun tafel schoonmaken, dit wordt niet altijd gedaan, namelijk 35 keer niet en 67 keer wel. Helpen met het klaarzetten van eten, afwassen en koffie zetten wordt echter niet gedaan. Wanneer gekeken wordt naar de resultaten vanuit de observaties blijkt dat cliënten ook dingen zelf doen op de inloop. Zo pakken de cliënten 80 keer zelf drinken van de 118 keer dat dit gezien is en pakken zij 80 keer zelf eten van de 102 keer. Dit wordt echter niet gedaan door cliënten die dit door fysieke omstandigheden niet meer zelf kunnen. Verder doet iedereen dit zelf. Er is tijdens de observatiemomenten gekeken of cliënten weten wat de functie van hun tabletten is. Tijdens de ochtend observaties en middag observaties werd medicatie gedeeld. Tijdens deze observaties is er 61 keer medicatie uitgedeeld aan cliënten. 55 keer wisten cliënten wat de functie van hun medicatie is, waaruit geconcludeerd kan worden dat de verantwoordelijkheid over wat de cliënten aan medicatie krijgen, bij hen zelf blijft liggen, ondanks dat de medicatie in beheer is van begeleiding. Volgens Movisie (2012) is de houding van begeleiding belangrijk. De begeleiding moet de cliënt de ruimte geven om eigen keuzes te maken, tijd geven aan de cliënt om doelen op te stellen, aandacht schenken aan successen, het sociale netwerk betrekken en als laatste op zoek gaan naar de drijfveren die de cliënt heeft.

Samenvattend kan er op basis van de informatie uit de interviews en observaties worden geconcludeerd dat begeleiders gemotiveerd zijn om te werken vanuit de eigen kracht van de cliënt. De methodiek wordt gehanteerd, namelijk het oplossingsgericht werken, waardoor er gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de cliënt (Rijdt, Serrien & Dam, 2017). Tijdens de individuele begeleiding wordt er veel gewerkt vanuit de eigen kracht, doordat begeleiding de hulpvraag vanuit de cliënt laat komen en hierin alleen een sturende rol hebben. Ook geeft begeleiding dit aan tijdens de interviews. Uit de observaties kan in het kort geconcludeerd worden dat vanuit de inloop veel dingen gedaan worden, zodat de cliënten vanuit de eigen kracht werken, maar dat er ook nog veel punten van verbetering zijn. Dit beamen

begeleiders in het interview, wanneer hun gevraagd wordt waar nog verbetermogelijkheden liggen. Doordat het duidelijk is in hoeverre er door begeleiders van Aveleijn de Riet vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt, kan er gekeken worden waar de mogelijkheden liggen met betrekking tot het begeleiden van cliënten vanuit de eigen kracht bij Aveleijn de Riet.

5.1.3 Conclusie deelvraag drie

Praktische deelvraag drie: *‘Wat zijn de mogelijkheden met betrekking tot het begeleiden van cliënten vanuit de eigen kracht bij Aveleijn de Riet?’*

Om de mogelijkheden waar te kunnen maken moet er rekening gehouden worden met de licht verstandelijke beperking die de cliënten hebben bij Aveleijn de Riet en met de overvraging die er mogelijk op kan treden (MEE, 2015). Naar aanleiding van de interviews en observaties is gebleken dat er op de inloop van Aveleijn de Riet nog mogelijkheden liggen met betrekking tot het begeleiden van cliënten vanuit de eigen kracht. Uit de resultaten van de interviews is gekomen dat de meerderheid van de begeleiders nog mogelijkheden ziet op de inloop. Zij vinden dat de cliënten kunnen helpen omtrent de taken die uitgevoerd moeten worden. Men benoemt taken als: opruimen, schoonmaken, koffiezetten en eten koken. Op dit moment is het de begeleiding die het eten maakt en schoon maakt. Uit de observaties kan geconcludeerd worden dat er nog mogelijkheden liggen op de inloop, waardoor er nog meer vanuit de eigen kracht gewerkt kan worden. Zo zijn er verschillende taken die cliënten nu nog niet hoeven te doen, namelijk: afwassen, koffiezetten en het klaarzetten van het eten. Verder wordt de tafel niet altijd schoon gemaakt en worden de spullen (servies etc.) niet altijd opgeruimd door cliënten, nadat zij hier hebben gezeten. Tot slot kan de begeleiding meer aandacht schenken aan de volgende punten, die een bijdrage leveren aan de eigen kracht van de cliënt namelijk: gesprek waarin de eigen kracht naar voren komt, complimenten geven aan de cliënten, cliënten eigen keuzes laten maken, netwerk van de cliënt betrekken en aandacht geven aan succeservaringen. Drost (2013) geeft aan dat mensen met een licht verstandelijke beperking zich goed kunnen richten op één taak, trots zijn op eigen prestaties en behulpzaam zijn. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de cliënten, mits dit hun lichamelijke beperking toestaat, zij gestructureerde taken kunnen uitvoeren en als zij hierdoor zich gewaardeerd voelen dan sluit dit volgens Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2010) aan bij het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt.

5.2 Conclusie hoofdvraag

Centrale vraag in dit onderzoek: *‘In hoeverre wordt er door begeleiders gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt bij Aveleijn de Riet?’*

Er kan geconcludeerd worden uit de observaties en de interviews die zijn afgenomen bij de begeleiders dat er al veel vanuit de eigen kracht wordt gewerkt, maar dat er nog mogelijkheden zijn tot verbetering. Vanuit de interviews is gebleken dat de kennis over de eigen kracht aanwezig is bij begeleiders. Zij benoemen alle punten over wat het werken vanuit de eigen kracht inhoudt, behalve het netwerk van de cliënt en de eigen kracht-conferentie. Begeleiders geven aan dat bij de individuele begeleiding er al veel vanuit de eigen kracht wordt gewerkt en zij noemen geen mogelijkheden tot verbetering hier. Vanuit de observaties kan dit niet bevestigd worden, omdat er alleen vanuit de inloop is geobserveerd. Er worden wel verbetermogelijkheden genoemd bij de begeleiding en

ondersteuning van de cliënten vanuit de inloop. Hier valt volgens veel begeleiders nog wat te halen, zoals zij benoemen in de interviews. Zij vinden dat cliënten meer kunnen helpen met de taken die moeten worden uitgevoerd, zoals: opruimen, schoonmaken, koffiezetten en eten koken. Dit wordt bevestigd vanuit de observaties die gedaan zijn op de inloop. Hieruit kwam naar voren dat cliënten inderdaad niet hoeven te helpen met afwassen, koffie zetten en het klaar zetten van eten. Ook het schoonmaken wordt niet door cliënten gedaan op de inloop. Naast deze praktische zaken waarin nog verbetering valt te halen voor het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt, zijn er ook nog andere manieren waardoor cliënten meer aangezet kunnen worden tot het werken vanuit de eigen kracht, namelijk: meer het gesprek aangaan met cliënten over situaties waarin zij vanuit de eigen kracht hebben gewerkt, meer complimenten geven aan cliënten, cliënten meer eigen keuzes laten maken en hen hier de ruimte voor geven, het netwerk van de cliënt meer betrekken wanneer dit mogelijk is en meer aandacht geven aan succeservaringen van cliënten. Hiernaast wordt het netwerk niet betrokken bij het hulpverleningsproces van een cliënt, wat ook onder het werken vanuit de eigen kracht valt. Aveleijn beaamt dat dit gedaan moet worden door de werkwijze die zij hanteren, namelijk het werken vanuit de driehoek: cliënt, verwant en professional. Kortom: er wordt al veel gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt bij Aveleijn de Riet, maar er zijn nog wel verbetermogelijkheden, die voornamelijk op de inloop liggen en bij het betrekken van het netwerk bij het hulpverleningsproces.

5.3 Aanbevelingen

Vanuit de conclusies die getrokken zijn kunnen wij verschillende aanbevelingen doen, zodat er meer vanuit de eigen kracht van de cliënt kan worden gewerkt door begeleiders van Aveleijn de Riet.

5.3.1 Aanbeveling één– Verandering inloop

De belangrijkste aanbeveling die er gedaan wordt naar aanleiding van dit onderzoek is dat er veranderingen op de inloop moeten komen. Er wordt aanbevolen dat begeleiders, het meest logisch, begeleiders van het inloopteam, gaan kijken hoe cliënten meer mee kunnen helpen op de inloop. Op het moment dat cliënten gaan helpen met koffie zetten, opruimen, afwassen, eten klaarzetten, eten koken en schoonmaken wordt de kans om hun mogelijkheden te verruimen en om gewaardeerd te worden voor de dingen die zij kunnen groter. Hierdoor wordt er al meer vanuit de eigen kracht van de cliënt gewerkt (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 2010). Om het voor elkaar te krijgen dat cliënten meer gaan mee helpen op de inloop wordt er aanbevolen om het gesprek met alle cliënten op de locatie aan te gaan of door bijvoorbeeld een enquête te doen, om te vragen hoe cliënten deze veranderingen op de inloop voor zich zien. Op deze manier creëer je niet alleen een open sfeer naar de cliënten toe en laat je hen meedenken over wat voor hen het best werkt, je werkt meteen vanuit de eigen kracht. Door naar cliënten te luisteren zal er wellicht minder weerstand zijn. Een andere manier kan zijn dat de taken van de inloop opgenomen worden in de leerdoelen van de cliënten, met als doel om de zelfredzaamheid te versterken. De begeleiders zouden dan samen met de cliënt in gesprek gaan om een plan te bedenken. Er zijn drie voordelen voor dit plan, namelijk: de cliënt is verantwoordelijk, dit sluit aan bij zowel de visie van de overheid als van Aveleijn, de cliënt wordt zelfredzamer en het leerdoel is zichtbaarder of meer bekend, waardoor begeleiders beter kunnen ondersteunen en aansturen.

Dit zijn voornamelijk de praktische zaken, waarin cliënten meer in hun eigen kracht gezet kunnen worden. Andere manieren om meer vanuit de eigen kracht van de cliënt te werken is door meer met hen in gesprek te gaan over situaties waarin cliënten vanuit de eigen kracht hebben gewerkt, door cliënten complimenten te geven en door aandacht te geven aan succeservaringen. Hier moet tijd voor worden vrij gemaakt door begeleiders, zodat cliënten trots kunnen zijn op hun eigen prestaties (Drost, 2013). Er wordt aanbevolen dat er goed gekeken wordt hoe dit weggezet kan worden, omdat dit een belangrijke manier is om cliënten te stimuleren om te werken vanuit de eigen kracht. Om dit alles waar te kunnen maken wordt er aanbevolen een vervolgonderzoek uit te laten voeren, waarin cliënten wordt gevraagd hoe deze veranderingen op de inloop het best toegepast kunnen worden. Op deze manier is er vanuit dit onderzoek duidelijk geworden wat voor veranderingen er precies moeten plaatsvinden en hoe begeleiders hierover denken en wordt vanuit het vervolgonderzoek duidelijk hoe dit het best toegepast kan worden in de praktijk, doordat je dan van beide kanten (begeleiders en cliënten) duidelijk hebt hoe zij dit voor zich zien.

5.3.2 Aanbeveling twee- Vervolg onderzoek individuele begeleiding

Op dit moment kunnen we antwoord geven op de hoofdvraag, doordat we interviews hebben gedaan en observaties vanuit de inloop. Er kan echter geen waterdicht antwoord gegeven worden op de hoofdvraag over de gehele locatie, doordat er geen observaties gedaan zijn bij de individuele begeleiding en er dus niet met zekerheid gezegd kan worden dat er gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de cliënt tijdens de individuele begeleiding van de cliënt. Om met zekerheid te kunnen zeggen dat er voldoende of onvoldoende vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt bij Aveleijn de Riet, wordt er aanbevolen een vervolgonderzoek te doen naar de individuele begeleiding of dit hier voldoende of onvoldoende wordt gedaan en door cliënten te ondervragen hoe zij hierover denken. Wanneer dit gebeurd is, kan er met alle zekerheid geconcludeerd worden of er wel of niet voldoende vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt.

5.3.3 Aanbeveling drie- Netwerk + eigen kracht- conferenties

Doordat tijdens de interviews geen één begeleider het netwerk of de kenmerken van de Eigen Kracht- conferenties heeft benoemd en het netwerk ook nauwelijks terug gezien of gehoord is tijdens de observaties op de inloop, is er aanbevolen een bijeenkomst te organiseren voor alle begeleiders op de locatie van Aveleijn de Riet over het belang van het netwerk en de eigen kracht- conferenties en hoe deze het beste ingezet kan worden. Er wordt aanbevolen de Eigen Kracht- conferenties binnen de organisatie ingezet moet worden, omdat dit een groot voordeel kan zijn, doordat begeleiders bewust bezig blijven met het inzetten van het netwerk en dit een hele duidelijke methodiek is, waarbij begeleiders veel handvaten hebben die zij in de praktijk kunnen gebruiken. Op dit moment wordt er gewerkt vanuit de driehoek: cliënt, verwanten en begeleider, maar er wordt terug gezien in de praktijk dat het netwerk te weinig ingezet wordt, wellicht doordat de driehoek te weinig handvaten aan begeleiders biedt, wat de Eigen Kracht- conferentie wel doet.

Hoofdstuk 6- Discussie

Ieder onderzoek heeft beperkingen. Deze beperkingen worden in dit hoofdstuk besproken en de onderzoekers zullen in kaart brengen of het onderzoek betrouwbaar genoeg is om de aanbevelingen aan te kunnen nemen.

6.1 Sterkte- en zwakte analyse

Sterktes	Zwaktes
Triangulatie	Bekendheid onderzoeker
Audio-opname	Onduidelijke antwoorden
Observatieschema	Clënten
Literatuuronderzoek	Individuele begeleiding

6.1.1 Sterktes van het onderzoek

Triangulatie

In dit onderzoek is er sprake van triangulatie, onder triangulatie wordt verstaan dat er in één onderzoek meerdere onderzoeksmethoden zinvol worden gecombineerd (Stichting Psychoanalytisch woordenboek, 2018). In overleg met de vakdocent is er voor gekozen om zowel interviews af te nemen als het doen van observaties. Dit is een zinvolle combinatie, omdat er een vergelijking kan worden gemaakt tussen wat er gezegd wordt door begeleiders tijdens de interviews, als wat er gezien wordt in de praktijk tijdens de observaties. Door dit te doen wordt uitgesloten dat er uitkomsten uit het onderzoek naar voren komen vanuit sociaal wenselijke antwoorden of dat er conclusies getrokken worden uit momentopnames vanuit de praktijk.

Audio

opname

De interviews zijn opgenomen met opnameapparatuur. Hierdoor krijgen de onderzoekers de mogelijkheid om de interviews herhaaldelijk af te luisteren en de letterlijke bewoordingen van de respondenten te gebruiken in de resultaten. De interviews worden uitgetypt door de onderzoeker die het interview niet heeft afgenomen. Zo kan deze nagaan of er geen sprake is van interpretaties en is het herhaalbaar, dit heeft weer invloed op de betrouwbaarheid van het onderzoek (Verhoeven, 2010).

Observatieschema

Het observatieschema bevat kenmerken van het werken vanuit de eigen kracht, die voortkomen uit het literatuuronderzoek. Door deze kenmerken in het observatieschema te gebruiken, meten de onderzoekers wat zij willen weten, namelijk: het feitelijke gedrag van de begeleiders van Aveleijn de Riet. Systematische fouten kunnen nauwelijks gemaakt worden, gezien feitelijk gedrag geobserveerd wordt, waar geen aannames voor gedaan hoeven te worden.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek is het startpunt voor dit onderzoek. Er zijn overwegingen gemaakt welke bronnen er gebruikt zijn. Hierbij is rekening gehouden met de recentheid van de bronnen, schrijver en de reden waarom de stukken geschreven zijn. Hierdoor hebben de onderzoekers een koppeling kunnen maken tussen theorie en praktijk wat invloed heeft op de betrouwbaarheid en validiteit.

6.1.2 Zwaktes van het onderzoek

Bekendheid onderzoeker

De betrouwbaarheid van dit onderzoek kan worden beïnvloed, doordat een interviewer werkzaam is op de locatie en daarmee een bekende is van de respondenten. De interviewer kan hierdoor bepaalde reacties oproepen, zoals sociaal wenselijke antwoorden (Baarda & De Goede, 2006). De onderzoekers hebben dit zoveel mogelijk geprobeerd te voorkomen, door de geïnterviewde een contract te laten ondertekenen, een veilige ruimte te creëren en anonimiteit (manager krijgt niet de audio te horen) te bieden.

Onduidelijke antwoorden

Tijdens het uitwerken van de audio opnames zijn de onderzoekers erachter gekomen dat er door respondenten op sommige vragen geen duidelijk antwoord werd gegeven op een vraag. De onderzoekers hadden hier op door moeten vragen om zo wel een antwoord te krijgen op de vraag.

Cliënten

In dit onderzoek wordt er niet gevraagd naar de meningen van de cliënten, terwijl er wel sprake is van een samenwerking tussen begeleiding en cliënten omtrent het werken vanuit de eigen kracht.

Individuele begeleiding

De onderzoekers hebben geen zicht gehad op de individuele begeleiding, hierdoor kunnen er geen uitspraken worden gedaan of hier voldoende wordt gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt door medewerkers.

Gekeken naar de sterkte- en zwakte analyse van dit onderzoek is de eerste beperking van dit onderzoek, dat één van de onderzoekers bekend is met de begeleiders, waardoor de kans bestaat dat de respondenten niet eerlijk en/ of gewenste antwoorden geven. Het niet vrijuit kunnen antwoorden, kan invloed hebben op de gegeven informatie. De onderzoekers hebben dit zoveel mogelijk geprobeerd te voorkomen, door de geïnterviewde een contract te laten ondertekenen, veilige ruimte en anonimiteit (manager krijgt niet de audio te horen) te bieden. Ook het stellen van open vragen zorgt ervoor dat de antwoorden van de respondenten zoveel mogelijk uit hun zelf komen en zo min mogelijk door de onderzoekers gestuurd worden. Om interpretatie van de onderzoekers te voorkomen, is het interview met toestemming van de respondenten via audio opname opgenomen en uitgeschreven door de onderzoeker die het interview niet heeft afgenomen. Gekeken naar de observaties, hebben de onderzoekers specifiek gekozen om deze eerst uit te voeren om zo sociaal wenselijk gedrag van de begeleiders uit te sluiten. Het opstellen van een observatieschema die bestaat uit begrippen van het literatuuronderzoek, heeft ervoor gezorgd dat de onderzoekers consistent objectieve informatie binnen krijgen en zo min mogelijk kunnen interpreteren. Aangezien er in dit onderzoek sprake is van triangulatie, kan er een goede vergelijking gemaakt worden tussen wat er gezegd wordt door begeleiders tijdens de interviews, wat er gezien wordt in te praktijk tijdens de observaties en wat er in theorie staat beschreven. De conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat het gebruik maken van drie onderzoeksmethoden ervoor zorgt dat het onderzoek sterk is in betrouwbaarheid en validiteit, maar ook de grootste beperking van dit onderzoek afzwakt. Echter geven de

onderzoekers het advies om voor een volgend onderzoek, een professionele onderzoeker van buitenaf te regelen, gezien een andere beperking van dit onderzoek is dat de onderzoekers niet door hebben gevraagd bij onduidelijke antwoorden. Met als gevolg dat er sommige antwoorden ontbreken. Door de beperkte tijd die voor dit onderzoek staat, hebben de onderzoekers er voor gekozen om de cliënten en individuele begeleiding buiten beschouwing te laten. Deze twee punten zouden door een vervolg onderzoek afgezwakt kunnen worden, maar dit geldt voor dit onderzoek niet.

6.2 Discussie

6.2.1 Aanbeveling één- veranderingen op de inloop

Uit het onderzoek is geconcludeerd dat er op de inloop van Aveleijn de Riet veranderingen moeten worden gemaakt, om de cliënten meer in hun eigen kracht te zetten en zodat er door begeleiders meer vanuit de eigen kracht van de cliënt wordt gewerkt. Dit is van belang, omdat er op macroniveau veranderingen in wetten zijn gekomen, met de komst van de nieuwe WMO in 2015 (Movisie, 2015). Op mesoniveau heeft Aveleijn als organisatie haar visie en werkwijze aangepast, zodat deze strookt met de veranderingen in wetten op macroniveau. Wanneer deze visie en werkwijze toegepast worden binnen Aveleijn de Riet, op microniveau, kan er optimaal gewerkt worden vanuit de eigen kracht van de cliënt. Het is echter opgevallen dat taken zoals koffie zetten, afwassen, opruimen en eten klaarzetten door medewerkers wordt gedaan in plaats van door cliënten, terwijl dit tegen de werkwijze van Aveleijn in gaat. Er kan gekozen zijn om cliënten het eten niet klaar te laten zetten door de hygiëneregels van het HACCP. Om er voor te zorgen dat cliënten wel mogen helpen met het bereiden van onder andere het eten zal gekeken moeten worden naar de hygiëneregels waaraan zij zich moeten houden, zoals bijvoorbeeld het dragen van handschoenen en haarnetjes (Voedingscentrum, 2018).

Het zetten van de koffie gebeurt momenteel achter een balie, waar cliënten niet mogen komen. Eén begeleider heeft in het interview benoemd dat cliënten geen koffie kunnen zetten, doordat zij niet achter de balie mogen komen, dus dat óf het koffiezet apparaat op een verkeerde plek staat of er gekeken moet worden naar de regel dat cliënten niet achter de balie mogen komen. Er zal door medewerkers van het inloopteam gekeken moeten worden welke overwegingen er zijn gemaakt om deze regel door te voeren en om op deze manier te kijken naar mogelijkheden om deze regel te veranderen. Door cliënten te laten helpen krijgen zij meer vertrouwen in hun eigen kunnen en meer zicht op hun kwaliteiten (Movisie, 2010).

Het is de onderzoekers opgevallen dat cliënten niet worden gevraagd of zij willen helpen met afwassen en opruimen. Er wordt al jaren op deze manier gewerkt vanuit de inloop melden medewerkers in de interviews, waardoor de mentaliteit van de cliënten zal moeten veranderen. Voor veranderingen op de inloop zijn visie en verbinding twee belangrijke begrippen. Zowel cliënten als medewerkers moeten inspraak hebben in hoe een verandering op de inloop er uit moet komen te zien, zodat iedereen streeft naar éénzelfde einddoel. Met een duidelijke visie is voor iedereen duidelijk waar naartoe gestreefd wordt en door alle partijen inspraak te geven is iedereen bereid om naar deze visie te streven. De verbinding met elkaar zorgt er voor dat het doel gedeeld en bereikt wordt (Meiburg, 2005).

Op de inloop kan verder meer tijd worden vrijgemaakt om stil te staan bij de successen van cliënten en kan een cliënt hier meer complimenten voor krijgen. Alleen al door hier meer aandacht aan te geven wordt een cliënt meer gemotiveerd om te blijven werken aan doelen (Steege, 2003). Kortom is er ter discussie gesteld of medewerkers genoeg tijd hebben om te werken vanuit de eigen kracht en of de regels en de indeling van de inloop het werken vanuit de eigen kracht toelaten.

6.2.2 Aanbeveling drie – netwerk + eigen kracht conferentie

In aanbeveling drie wordt er in dit onderzoek gesproken over het betrekken/ benutten van het netwerk bij Aveleijn de Riet. Deze aanbeveling is ontstaan, doordat er tijdens de interviews geen één begeleider het netwerk of de eigen kracht- conferenties heeft benoemd en het netwerk ook nauwelijks terug gezien of gehoord werd tijdens de observaties op de inloop. Het benutten van het netwerk van de cliënt is een belangrijk en essentieel onderdeel van de eigen kracht. Bij eigen kracht is het belangrijk, wat een cliënt zelf, eventueel met hulp van zijn directe omgeving, kan oplossen, moet zelf worden opgelost (Volksgezondheidszorg, 2016). Het benutten van het netwerk is niet zomaar uit de lucht komen vallen. Beleidsmakers hebben, op macroniveau, namelijk gesteld dat er in Nederland teveel beroep werd gedaan op professionele hulp, men sprak over institutionalisering van de zorg (Admiraal, 2016). Deze institutionalisering zorgde ervoor dat mensen zich afhankelijk van professionele hulp gingen opstellen en de zorg onbetaalbaar werd. Mede door deze institutionalisering is de WMO in werking getreden, de WMO benadrukt dat het netwerk van de cliënt de eigen kracht kan bevorderen. Een samenwerking met het netwerk moet de institutionalisering tegen gaan (Admiraal, 2016). Op de veranderingen in de zorg heeft Aveleijn als organisatie, op mesoniveau, ingespeeld door te gaan werken vanuit een driehoek. Deze driehoek bestaat uit: cliënt, verwanten en begeleider. Verwanten worden, in hoeverre een cliënt dit toelaat, zoveel mogelijk betrokken bij het proces van de cliënt onder begeleiding van begeleiders (Aveleijn, 2017). Hieruit kan gehaald worden dat de organisatie ook een belang ziet in het betrekken van het netwerk en mogen de onderzoekers er van uit gaan dat de methode die de organisatie hanteert aansluit bij de doelgroep die voor de gehele organisatie geldt, namelijk mensen met een verstandelijke beperking. In het algemeen kan gesteld worden dat het netwerk van mensen hen praktisch en emotioneel kan steunen, gezelschap kan houden, beoordelingssteun kan geven en informatie en advies kan bieden. Daarbij kan gesteld worden dat het hebben van een (kwalitatief) goed netwerk een belangrijk element is voor het realiseren van kwaliteit van het leven (Admiraal, 2016). Op microniveau betekend dit dat niet alleen voor de cliënt het van belang is dat de begeleiders van Aveleijn de Riet het netwerk betrekken, maar ook voor de professional zelf kan dit positief uitpakken. Er is namelijk een mogelijkheid dat het netwerk taken kan gaan uitvoeren die het werk van de professional kan ontlasten en daarbij kan het netwerk een belangrijke informatiebron zijn (Admiraal, 2016). De onderzoekers vinden het daarom belangrijk dat ook bij Aveleijn de Riet het netwerk benut wordt, zodat er optimaal kan gewerkt worden vanuit de eigen kracht. Echter is dit een cultuuromslag voor zowel de professional als de burger, op microniveau. Professionals zijn het gewend kwetsbare mensen te ondersteunen en problemen voor hen op te lossen. Verder hebben burgers geleerd tijdig beroep te doen op professionals, in plaats van eerst zelf kijken naar passende oplossingen bij zichzelf of binnen zijn netwerk (Peetersen & Cloin, 2012). Een bijeenkomst moet de begeleiding weer bewust maken van het netwerk en de verschillende handvaten aanreiken die aansluiten op de doelgroep.

Literatuurlijst

Admiraal, L. (2016). Sociale netwerken. Verkregen op 8 mei 2018 via www.husite.nl

Aveleijn. (2014). Jaarverslag Aveleijn 2014. Verkregen op 28 september 2017 via www.aveleijn.nl

Aveleijn. (2017). De Riet. Verkregen op 26 september 2017 via www.aveleijn.nl

Aveleijn. (2017). Missie en kernwaarden. Verkregen op 26 september 2017 via www.aveleijn.nl

Aveleijn. (2017). Over ons. Verkregen op 15 oktober 2017 via www.aveleijn.nl

Beer, Y. de (2012). De Kleine Gids. Mensen met een licht verstandelijke beperking. Moeilijke zaken makkelijk uitgelegd. Deventer: Kluwer.

Bijlsma, J. & Janssen, H. (2009). Sociaal werk in Nederland: vijfhonderd jaar verheffen en verbinden. Coutinho: Bussum

Drost, J. (2013). Je hebt geluk als je een verstandelijke beperking hebt. Verkregen op 29 september 2017 via www.sheerenloo.nl

Engels, J. & Van der Lelle, J. (2010). De bijdrage van empowerment in de zorgverlening: eigen kracht, een gezamenlijk proces. Verkregen op 28 september 2017 via www.zorgvoorbeter.nl

Grote, de, K. (2015). Plaats van het netwerk binnen de hulpverlening. Verkregen op 13 februari 2018 via www.wrg.be

Libbrecht, B. & Pieters, A. (2015). Gedeelde zorg: veerkrachtige netwerken overbodige hulpverlening. Lannoo Campus: Houten

Mee Zuid-Holland Noord. (2015). LVB-ers doe uit balans zijn. Hoe herken je ze, hoe ga je ermee om? Verkregen via www.zorgwelzijn.nl

Meiburg, J. (2005). Veranderen vanuit visie en verbinding. Verkregen op 8 mei 2018 via www.synops.nl

Migchelbrink, F. (2006). Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn. Uitgeverij S.W.P. B.V.: Amsterdam

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2010). Welzijn Nieuwe Stijl. Verkregen op 29 oktober 2017 via www.canonsociaalwerk.eu

Movisie. (2010). Inzicht in eigen kracht. Verkregen op 8 mei 2018 via www.movisie.nl

Movisie. (2012). Methodebeschrijving Eigen Kracht- conferentie. Verkregen op 8 april 2018 via www.movisie.nl

Movisie. (2012). Werken vanuit zelfregie: hoe pak ik dat aan? Verkregen op 30 september 2017 via www.movisie.nl

Movisie. (2016). Wijzigingen AWBZ en WMO: een overzicht. Verkregen op 12 september 2017 via www.movisie.nl

Movisie. (2017). Oplossingsgericht werken. Verkregen op 28 september 2017 via www.movisie.nl

Nijg, L. & Bogerd – van den Brink, M. & Bogerd, A. (2015). Basisboek ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking. Boom Lemma: Amsterdam

NJI. (2010) Eigen kracht- conferentie. Verkregen op 30 september 2017 via www.nji.nl

Peetersen, P. & Cloïn, C. (2012). *Onder het mom van zelfredzaamheid*. Uitgeverij Pepijn BV: Eindhoven

Peters, A. & Kruijswijk, W. (2017). Mantelzorgers en vrijwilligers in beeld. Bohn Stafleu van Loghum: Houten

Prodiagnostiek. (2017). Observeren. Verkregen op 11 november 2017 via www.prodiagnostiek.nl

Psychoanalytisch woordenboek. (2018). Triangulatie. Verkregen op 23 februari 2018 via www.psychoanalytischwoordenboek.nl

Rijdt, De, C. & Serrien, B. & Dam, Van, C. (2017). Praktijkboek over oplossingsgericht werken en visualisaties bij mensen met een verstandelijke beperking. Garant- Uitgevers NV: Antwerpen- Apeldoorn

Rot, E.J.W. (2013) Jongeren met een licht verstandelijke beperking uitdagen, zonder hen te overvragen of ondervragen. Verkregen op 4 oktober 2017 via www.kennispleingehandicaptensector.nl

Scribbr. (2017). Observaties in je scriptie, wanneer kun je het gebruiken? Verkregen op 23 september 2017 via www.scribbr.nl

Steege van der, M. (2003). Gewoon goed hulpverlenen. Verkregen op 8 mei 2018 via www.nji.nl

Tweede kamer. (2014). Van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Verkregen op 22 mei 2018 via www.tweedekamer.nl

Verhoeven, N. (2010). Wat is onderzoek? Boom Lemma Uitgevers: Amsterdam

Voedingscentrum. (2018). HACCP. Verkregen op 8 mei 2018 via www.voedingscentrum.nl

Volksgezondheidszorg. (2016). Eenzaamheid: cijfers & context: oorzaken en gevolgen. Verkregen op 15 januari 2018 via www.volksgezondheidzorg.info.nl

Zorgwijzer. (2017). Wat is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)? Verkregen op 28 september 2017 via www.zorgwijzer.nl

Bijlage A – Observatieschema

Ochtend 07.30 – 08.30 06 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen ontbijt	10 cliënten	5 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet pakken -Vier cliënten eten niet op de inloop
Cliënt pakt eigen koffie	10 cliënten	7 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet pakken -Twee cliënten drinken niks op de inloop
Cliënt weet hoeveel tabletten etc. hij/ zij krijgt	10 cliënten	9 keer	1 keer	-Cliënt vergat het pufje
Cliënt weet welke medicatie hij/ zij krijgt en waarvoor dit medicijn dient	10 cliënten	9 keer	1 keer	-Cliënt kon van één van de vier tabletten benoemen waarvoor deze ingenomen wordt
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	10 cliënten	5 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet -Vier cliënten eten niet op de inloop
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	10 cliënten	0 keer	8 keer	-Hier is geen sprake van -Twee cliënten eten/ drinken niks
Bij ziekte bellen cliënten zelf af	10 cliënten	1 keer	0 keer	-Eén cliënt heeft in bijzijn van begeleiding zelf afgebeld. Telefoonnummer werd opgezocht door begeleiding
Tafel wordt schoongemaakt	10 cliënten	5 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet -Vier cliënten ontbijten niet op de inloop
Er wordt geholpen met het klaarzetten van het ontbijt	10 cliënten	0 keer	10 keer	-Hier krijgen cliënten geen gelegenheid voor
Koffie wordt gezet door de cliënt	10 cliënten	0 keer	10 keer	-Hier krijgen cliënten geen gelegenheid voor
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	10 cliënten	0 keer	10 keer	-Niet voorgekomen. Begeleiders zijn 's ochtends druk met het delen van de medicatie. Hebben niet aan de ontbijttafel gezeten
Begeleiding geeft cliënt een	10 cliënten	2 keer	8 keer	-Eén cliënt dat ze er leuk uitzag -Eén cliënt dat ze op tijd was voor

compliment				haar medicatie
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	10 cliënten	2 keer	8 keer	-Cliënt kiest eigen ontbijt -Cliënt beslist niet naar werk te gaan
Ontbijt wordt naar cliënt gebracht	10 cliënten	1 keer	5 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet pakken
Cliënt spreekt over het netwerk	10 cliënten	1 keer	9 keer	-Cliënt verteld na werk naar zijn vader te gaan
Netwerk van de cliënt komt langs	10 cliënten	0 keer	10 keer	-Geen netwerk langsgesproken van cliënten
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	10 cliënten	2 keer	8 keer	-Cliënt komt op tijd voor medicatie -Eén cliënt, dat hij gaat werken

's Middags 17.00 – 18.00 12 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen eten	21 cliënten	19 keer	2 keer	-Door fysieke omstandigheden kan cliënt eigen eten niet ophalen
Cliënt pakt eigen koffie/ drinken	21 cliënten	3 keer	0 keer	-18 cliënten drinken niets
Cliënt weet hoeveel tabletten hij/ zij krijgt	21 cliënten	9 keer	2 keer	-11 cliënten krijgen medicatie
Cliënt weet welke medicatie hij/ zij krijgt en waarvoor dit medicijn dient	21 cliënten	9 keer	2 keer	-Eén cliënt gaf meteen aan dit niet te weten -Eén cliënt wist te benoemen waarvoor zij haar medicatie krijgt, vergat alleen het pufje -11 cliënten krijgen medicatie
Eigen spullen worden opgeruimd (bord/ kopje)	21 cliënten	19 keer	2 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt zijn eigen spullen niet opruimen
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	21 cliënten	0 keer	21 keer	-Hier krijgen cliënten de gelegenheid niet voor
Tafel wordt schoongemaakt	21 cliënten	17 keer	4 keer	-Cliënten maken de tafel niet schoon -Eén cliënt is hierop aangesproken en heeft dit alsnog gedaan
Er wordt geholpen met het klaarzetten van het avond eten	21 cliënten	0 keer	21 keer	-Hier krijgen de cliënten de gelegenheid niet voor
Koffie wordt gezet door de cliënt	21 cliënten	0 keer	21 keer	-Hier krijgen zij de gelegenheid niet voor
Er wordt met de	21	4 keer	17 keer	-B.N. spreekt zelf de begeleiding aan

cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	cliënten			met een vraag -H.C. heeft een gesprek met begeleiding over zijn telefoongebruik. Knap dat hij dit snel leert -P.v.B. – wat doet hij zelf voor de schilders komen -J.J. over los laten
Begeleiding geeft cliënt een compliment	21 cliënten	4 keer	17 keer	-J.J. over het los laten -W.B. dat zij begeleiding zelf aanspreekt -Twee cliënten over kleding
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	21 cliënten	2 keer	19 keer	-Iedereen bepaalt zelf wat ze eten -Iedereen kiest eigen plek
Avond eten wordt naar cliënt gebracht	21 cliënten	2 keer	19 keer	-Door fysieke omstandigheden van de cliënten wordt het eten naar hen gebracht
Cliënt spreekt over het netwerk	21 cliënten	8 keer	13 keer	-Eén cliënt heeft zoon op bezoek, dit verteld ze -Twee cliënten vertellen dat ze in het weekend naar ouders gaan -Eén cliënt spreekt over een familiedag -Drie cliënten benoemen een vriend/vriendin in een gesprek -Eén cliënt benoemd dat ze een dag weg is geweest met een vrijwilliger
Netwerk van de cliënt komt langs	21 cliënten	2 keer	19 keer	-Zoon van één cliënt is op bezoek -Vrijwilliger van één cliënt is aanwezig
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	21 cliënten	3 keer	18 keer	-Akkoord op geld door bewind. Wat wil de cliënt met het geld gaan doen -H.v.L. die naar kinderboerderij is geweest -Telefoon H.C. Dat hij hier zo snel zo goed mee om kan gaan

's Avonds 19.30 – 20.30 18 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen koffie/ drinken	12 cliënten	11 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet pakken
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	12 cliënten	11 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in	12 cliënten	-	-	-Hier wordt de gelegenheid niet voor gegeven

de vaatwasmachine				
Koffie wordt gezet door de cliënt	12 cliënten	0 keer	12 keer	-Hier wordt de gelegenheid niet voor gegeven
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	12 cliënten	3 keer	9 keer	-Eén cliënt geeft aan zich te vervelen. Begeleiding vraagt wat hij zelf kan doen om dit te veranderen. -Cliënt geeft aan ziek te zijn en vraagt of begeleiding voor haar kan pinnen. Begeleiding geeft de vraag terug en laat haar nadenken over hoe ze dit anders op kan lossen (netwerk vragen) -Cliënten helpen meedenken wat ze willen eten in het weekend
Begeleiding geeft cliënt een compliment	12 cliënten	2 keer	10 keer	-Dat een cliënt op de inloop komt voor een kop koffie, die normaal gesproken niet vaak komt -Dat een cliënt naar zijn dagbesteding is gegaan
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	12 cliënten	4 keer	8 keer	-Wat ze willen drinken -Of ze wel of niets lekker nemen -Wat voor spel twee cliënten gaan doen -Cliënt loopt weg tijdens een woordenwisseling met een andere cliënt
Cliënt spreekt over het netwerk	12 cliënten	1 keer	11 keer	-Cliënt verteld de volgende dag naar haar moeder te gaan
Netwerk van de cliënt komt langs	12 cliënten	0 keer	12 keer	-Netwerk van geen één cliënt is langs geweest
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	12 cliënten	3 keer	9 keer	-Cliënt die naar dagbesteding is gegaan -Cliënt die naar de kapper is geweest -Cliënt heeft nieuwe kleren gehaald na een lange tijd dat zij dit al wilde

Ochtend 07.30 – 08.30 08 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen ontbijt	11 cliënten	6 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet -Vier cliënten ontbijten niet op de inloop
Cliënt pakt eigen koffie	11 cliënten	7 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet -Drie cliënten drinken niks op de inloop
Cliënt weet hoeveel tabletten hij/ zij krijgt	11 cliënten	10 keer	1 keer	-Cliënt vergat het pufje

Clïënt weet welke medicatie hij/ zij krijgt en waarvoor dit medicijn dient	11 cliënten	9 keer	2 keer	-Clïënt kon van één van de vier tabletten benoemen waarvoor deze ingenomen wordt -Eén cliënt geeft aan niet te weten waarvoor zij medicatie krijgt
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	11 cliënten	6 keer	2 keer	-Door fysieke omstandigheden kan één cliënt dit zelf niet -Eén cliënt laat haar kopje staan -Drie cliënten eten/ drinken niet op de inloop
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Hier wordt de mogelijkheid niet toe gegeven
Bij ziekte bellen cliënten zelf af	11 cliënten	0 keer	0 keer	Niet voorgekomen
Tafel wordt schoongemaakt	11 cliënten	0 keer	6 keer	-Er lag geen doekje klaar om de tafel schoon te maken
Er wordt geholpen met het klaarzetten van het ontbijt	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Dit doet begeleiding altijd
Koffie wordt gezet door de cliënt	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Dit doet begeleiding altijd
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Begeleiding heeft niet aan tafel gezeten bij cliënten
Begeleiding geeft cliënt een compliment	11 cliënten	2 keer	9 keer	-Clïënt dat ze op tijd is voor haar medicatie -Clïënt heeft leuke kleding aan
Clïënt maakt een eigen (algemene) keuze	11 cliënten	3 keer	8 keer	-Clïënt kiest zelf wat hij/ zij wil eten -Clïënt maakt de beslissing niet te ontbijten, terwijl dit wel de afspraak is -Clïënt beslist niet nuchter te zijn voor haar ochtendmedicatie, terwijl dit wel zou moeten
Ontbijt wordt naar cliënt gebracht	11 cliënten	1 keer	6 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet -Zeven cliënten ontbeten deze ochtend op de inloop
Clïënt spreekt over het netwerk	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Niet voorgekomen
Netwerk van de cliënt komt langs	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Hier was geen sprake van
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	11 cliënten	1 keer	10 keer	-Clïënt die zich vaak ziekmeld gaat voor de tweede week werken. Hier wordt een compliment voor gegeven tijdens het delen van de medicatie

's Middags 17.00 – 18.00 14 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen eten	23 cliënten	20 keer	3 keer	-Cliënten die het gebracht krijgen kunnen dit door fysieke omstandigheden niet zelf
Cliënt pakt eigen koffie/ drinken	23 cliënten	4 keer	1 keer	-Vijf cliënten pakken maar drinken -Door fysieke omstandigheden kan een cliënt dit niet zelf. Een andere cliënt brengt dit naar hem. Niet begeleiding.
Cliënt weet hoeveel tabletten hij/ zij krijgt	11 cliënten	10 keer	1 keer	-Eén cliënt gaf meteen aan dit niet te weten
Cliënt weet welke medicatie hij/ zij krijgt en waarvoor dit medicijn dient	11 cliënten	10 keer	1 keer	-Eén cliënt gaf meteen aan dit niet te weten
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	23 cliënten	20 keer	3 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit niet zelf. Zij lieten alle drie een andere cliënt hun bord mee nemen. Begeleiding heeft dit niet gedaan
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	23 cliënten	-	-	-Dit doet begeleiding standaard
Tafel wordt schoongemaakt	23 cliënten	16 keer	7 keer	-Aantal cliënten lopen gewoon weg na het eten en maken niet schoon
Er wordt geholpen met het klaarzetten van het avond eten	23 cliënten	-	-	-Hier wordt de gelegenheid niet voor gegeven
Koffie wordt gezet door de cliënt	23 cliënten	-	-	-Hier wordt de gelegenheid niet voor gegeven
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	23 cliënten	3 keer	20 keer	-Cliënt heeft het over het halen van haar rijbewijs, zodat ze onafhankelijk wordt -Cliënt geeft aan veel last te hebben van haar rug. Begeleiding benoemd dat zij zelf de fysiotherapeut kan bellen de volgende dag -Cliënt is zijn huissleutel kwijt geraakt. Begeleiding laat cliënt zelf nadenken over een oplossing
Begeleiding geeft cliënt een compliment	23 cliënten	5 keer	18 keer	-Twee cliënten krijgen een compliment over hun nieuwe kleren

				-Eén cliënt is naar de kapper geweest -Eén cliënt geeft aan zich niet helemaal lekker te hebben gevoeld vandaag, maar is toch naar dagbesteding gegaan -Eén cliënt dat hij drinken voor een andere cliënt pakt, omdat deze het door fysieke omstandigheden zelf niet kan
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	23 cliënten	3 keer	20 keer	-Wat ze gaan eten en hoeveel -Eén cliënt is op dieet en maakt de keuze niet nog een keer op te scheppen, terwijl zij dit wil zou willen -Eén cliënt maakt de keuze een andere cliënt te helpen, die niet zelf zijn eten kan ophalen
Eten wordt naar cliënt gebracht	23 cliënten	3 keer	20 keer	-Door fysieke omstandigheden kunnen deze cliënten dit zelf niet
Cliënt spreekt over het netwerk	23 cliënten	4 keer	19 keer	-Twee cliënten vertellen over hun zoon -Eén cliënt verteld over een collega -Eén cliënt verteld over haar ouders
Netwerk van de cliënt komt langs	23 cliënten	0 keer	23 keer	-Er is geen netwerk langs geweest bij één van de cliënten
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	23 cliënten	1 keer	22 keer	-Cliënt geeft aan zich niet lekker te voelen vandaag, maar is toch naar dagbesteding gegaan

's Avonds 19.30 – 20.30 20 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen koffie/ drinken	15 cliënten	14 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	15 cliënten	14 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet
Cliënten wassen kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	15 cliënten	-	-	-Hier is geen sprake van
Koffie wordt gezet door de cliënt	15 cliënten	3 keer	12 keer	-Zeven keer wordt iets uit de automaat gehaald. Voor vier cliënten word dit gedaan, drie cliënten pakken dit zelf na toestemming van begeleiding

				-Kannen koffie en frisdrank wordt door begeleiding klaargezet
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	15 cliënten	2 keer	-	-Cliënt vraagt om de telefoon om netwerk te bellen, om mee te gaan naar een doktersafpraak -Cliënt heeft het eigen appartement schoon gemaakt
Begeleiding geeft cliënt een compliment	15 cliënten	1 keer	14 keer	-Goed dat de cliënt zelf zijn drinken pakt uit de automaat
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	15 cliënten	2 keer	13 keer	-Wat ze willen drinken -Eén cliënt kiest ervoor morgen niet te gaan werken, omdat hij aangeeft niet goed in zijn vel te zitten
Cliënt spreekt over het netwerk	15 cliënten	2 keer	13 keer	-Beide cliënten hebben het over hun ouders
Netwerk van de cliënt komt langs	15 cliënten	0 keer	15 keer	-Er zijn geen verwanten van de cliënt langs geweest deze avond
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	15 cliënten	1 keer	14 keer	-Cliënt heeft boodschappen gedaan

Ochtend 07.30 – 08.30 08 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen ontbijt	9 cliënten	8 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet
Cliënt pakt eigen koffie	11 cliënten	10 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet
Cliënt weet hoeveel tabletten hij/ zij krijgt	10 cliënten	10 keer	0 keer	-
Cliënt weet welke medicatie hij/ zij krijgt en waarvoor dit medicijn dient	10 cliënten	10 keer	0 keer	-
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	11 cliënten	10 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet -Andere cliënt ruimt bord op van een cliënt die dit door fysieke omstandigheden niet zelf kan, begeleiding doet dit niet
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Begeleiding doet dit
Bij ziekte bellen	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Hier was geen sprake van

cliënten zelf af				
Tafel wordt schoongemaakt	9 cliënten	0 keer	9 keer	-Er lag geen doekje klaar, dus cliënten konden dit niet doen
Er wordt geholpen met het klaarzetten van het ontbijt	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Mogelijkheid wordt niet aangeboden
Koffie wordt gezet door de cliënt	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Mogelijkheid wordt niet aangeboden aan cliënten
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	11 cliënten	2 keer	9 keer	-Cliënt geeft aan zich niet goed te voelen. Begeleiding laat het aan de cliënt over of deze wel of niet naar werk gaat -Cliënt geeft aan een nieuwe bank te willen ophalen en vraagt of begeleiding mee wil. Begeleiding zegt dat ze eerst na moet gaan of iemand binnen haar netwerk mee kan
Begeleiding geeft cliënt een compliment	11 cliënten	2 keer	9 keer	-Goed dat cliënt toch naar dagbesteding gaat, ondanks dat hij zich niet lekker voelt -Compliment dat een cliënt spullen opruimt voor een cliënt die dit niet kan i.v.m. zijn fysieke omstandigheden
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	11 cliënten	3 keer	8 keer	-Cliënten beslissen zelf wat zij eten en hoeveel -Cliënt beslist zelf naar dagbesteding te gaan, ondanks dat hij zich niet lekker voelt -Cliënt kiest ervoor een taxi te bellen voor een doktersafspraken, door het weer i.p.v. op de fiets te zijn gegaan
Ontbijt wordt naar cliënt gebracht	9 cliënten	1 keer	8 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet
Cliënt spreekt over het netwerk	11 cliënten	2 keer	9 keer	-Cliënt verteld dat het hondje van haar zus ieder weekend komt -Cliënt verteld dat haar man 's middags bij haar komt koken
Netwerk van de cliënt komt langs	11 cliënten	0 keer	11 keer	-Niet voorgekomen
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	11 cliënten	2 keer	9 keer	-Goed dat cliënt zelf de keuze maakt wel naar werk te gaan, ondanks zich niet lekker te voelen -Er wordt aandacht geschonken aan het optreden wat een cliënt de vorige avond heeft gehad

's Middags 17.00 – 18.00 11 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen eten	26 cliënten	22 keer	4 keer	-Vier cliënten kunnen dit niet zelf i.v.m. fysieke omstandigheden
Cliënt pakt eigen koffie/ drinken	12 cliënten	11 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet
Cliënt weet hoeveel tabletten hij/ zij krijgt	8 cliënten	8 keer	0 keer	-
Cliënt weet welke medicatie hij/ zij krijgt en waarvoor dit medicijn dient	8 cliënten	8 keer	0 keer	-
Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/ kopje)	26 cliënten	22 keer	4 keer	-Vier cliënten kunnen dit niet doordat zij afhankelijk zijn van hulpmiddelen
Cliënten wassen eigen bord/ kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	26 cliënten	0 keer	26 keer	-Hier krijgen zij de mogelijkheid niet voor
Tafel wordt schoongemaakt	26 cliënten	18 keer	8 keer	-Vier cliënten maken gebruik van een hulpmiddel en krijgen het eten gebracht. Wanneer een doekje wordt gebracht, kunnen zij zelf de tafel schoonmaken, maar dit gebeurt niet -Vier cliënten lopen weg zonder de tafel schoon te maken
Er wordt geholpen met het klaarzetten van het avond eten	26 cliënten	0 keer	26 keer	-Deze mogelijkheid wordt niet aangeboden
Koffie wordt gezet door de cliënt	26 cliënten	0 keer	26 keer	-Deze mogelijkheid wordt niet aangeboden
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	26 cliënten	4 keer	22 keer	-Cliënt verteld dat ze iemand uit haar netwerk heeft gevonden om samen met haar een bankstel op te halen -Cliënt verteld zelf het appartement te hebben schoongemaakt i.v.m. ziekte clusterdame -Cliënt verteld rijles te hebben gehad en verteld in het gesprek dat ze dit doet zodat ze straks minder afhankelijk is van het openbaar vervoer -Cliënt vertelt zelf zijn medicatie in eigen beheer te hebben gekregen

Begeleiding geeft cliënt een compliment	26 cliënten	4 keer	22 keer	-Compliment dat cliënt situatie met bank ophalen zelf heeft opgelost -Compliment dat cliënt op tijd is voor de medicatie -Compliment dat cliënt zelf het huis heeft schoongemaakt -Compliment dat cliënt medicatie in eigen beheer heeft
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	26 cliënten	5 keer	21 keer	-Cliënten kiezen zelf hoeveel ze eten -Cliënt voelt zich niet lekker en kiest ervoor haar medicatie niet op te halen -Cliënt heeft patat gehaald en geeft aan niet meer mee te eten op de inloop -Cliënt heeft de volgende dag gesnipperd, omdat hij zich niet lekker voelt. Heeft dit zelf geregeld -Cliënt vraagt of hij in de medicatieruimte mag eten, omdat er teveel prikkels op de inloop zijn
Eten wordt naar cliënt gebracht	26 cliënten	4 keer	22 keer	-Door fysieke omstandigheden kunnen deze cliënten niet zelf hun eten pakken
Cliënt spreekt over het netwerk	26 cliënten	3 keer	23 keer	-Cliënt verteld dat haar zoon op bezoek is geweest -Cliënt verteld dit weekend verjaardag te hebben van vader -Cliënt krijgt dit weekend een vriend op bezoek
Netwerk van de cliënt komt langs	26 cliënten	2 keer	24 keer	-Zoon van cliënt is op bezoek bij haar -Vader van cliënt komt koffie drinken op de inloop met cliënt
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	26 cliënten	4 keer	22 keer	-Cliënt heeft netwerk zelf gevraagd te helpen -Cliënt is naar het werk gegaan -Cliënt heeft nieuw recept uitgetprobeerd -Cliënt is na lange tijd weer gaan zwemmen

's Avonds 19.30 – 20.30 21 december 2017

Wat	Aantal cliënten op de inloop	Wel	Niet	Toelichting
Cliënt pakt eigen koffie/ drinken	14 cliënten	13 keer	1 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet

Eigen spullen wordt opgeruimd (bord/kopje)	14 cliënten	11 keer	3 keer	-Door fysieke omstandigheden kan de cliënt dit zelf niet -Twee cliënten laten glas staan
Cliënten wassen kopje af of zetten dit in de vaatwasmachine	14 cliënten	0 keer	14 keer	-Hier krijgen zij geen mogelijkheid voor
Koffie wordt gezet door de cliënt	14 cliënten	0 keer	14 keer	-Hier krijgen zij de mogelijkheid niet voor
Er wordt met de cliënt een gesprek aangegaan waarin de eigen kracht naar voren komt	14 cliënten	2 keer	12 keer	-Cliënt heeft sleutel vergeten. Begeleiding vraagt hoe dit op te lossen -Cliënt vraagt om te bellen. Begeleiding legt uit dat het haar eigen verantwoordelijkheid is beltegoed te halen en dat dit niet met de telefoon van de locatie kan
Begeleiding geeft cliënt een compliment	14 cliënten	3 keer	11 keer	-Cliënt wint met een spel -Cliënt is naar de kapper geweest -Compliment dat een cliënt wil minderen met roken
Cliënt maakt een eigen (algemene) keuze	14 cliënten	3 keer	11 keer	-Cliënt kiest een spel uit -Cliënt verveelt zich en vraagt andere cliënten + begeleiding om een spel te doen -Cliënt geeft aan te willen minderen met roken
Cliënt spreekt over het netwerk	14 cliënten	0 keer	14 keer	-
Netwerk van de cliënt komt langs	14 cliënten	0 keer	14 keer	-
Er wordt aandacht geschonken aan succeservaringen van de cliënt	14 cliënten	1 keer	13 keer	-Cliënt wil gaan stoppen met roken

Bijlage B- Interview vragen

Algemene informatie:

- 1) Wat is je professionele achtergrond?
- 2) Wat is je functie binnen Aveleijn De Riet en hoe lang werk je hier?
- 3) Wat is je leeftijd?

Niet sturende vragen over werken vanuit de eigen kracht:

- 4) Welke methodieken hanteer je op de werkvloer?
- 5) Zou je de visie van Aveleijn in je eigen woorden kunnen omschrijven?
- 6) Doorvraag: Kan je voorbeelden geven per 'O' hoe je dit in de praktijk terug ziet?
- 7) Hoe worden ondersteuningsvragen opgesteld?
- 8) Kan je voorbeelden geven van drie ondersteuningsvragen?
- 9) Wie vind jij dat leidend moet zijn in het opstellen van ondersteuningsvragen en kun je dit beargumenteren?

Directe vragen over het werken vanuit de eigen kracht?

- 10) Wat versta je onder werken vanuit de eigen kracht van de cliënt?
- 11) Hoe denk je zelf over het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt?
- 12) In hoeverre werk je zelf vanuit de eigen kracht van de cliënt?
- 13) Vind je dat er binnen dit cluster voldoende wordt gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt?
- 14) Op welk gebied zie je nog mogelijkheden in het werken vanuit de eigen kracht van de cliënt?

Bijlage C- Contract

Model overeenkomst onderzoeksopdracht

Academie Mens en Maatschappij

OVEREENKOMST ONDERZOEKSOPDRACHT

STUDENTGEGEVENS	
Naam	Inge Gorel Lisette Schulenburg
Adres	De IJsvogel 13 Derde Kampsweg 21
Postcode/woonplaats	7609 NK Almelo 7442 CC Nijverdal
Telefoonnummer	-
Mobiel	0636464081 0618640504
Email	409598@saxion.nl 407508@saxion.nl
Opleiding	Maatschappelijk werk en dienstverlening
<i>(Indien meerdere deelnemende studenten, naam en adresgegevens toevoegen)</i>	
GEGEVENS INSTELLING/ORGANISATIE	
Naam Organisatie + afdeling	Aveleijn De Riet – Cluster 2121
Eindverantwoordelijke onderzoek	Leonie Bustin
Onderzoeksbegeleider + opleiding	Leonie Bustin
Adres	Plompstraat 6
Postcode/woonplaats	7601 CR Almelo
Telefoonnummer	0546-536250
Email	l.bustin@aveleijn.nl
De organisatie geeft wel/niet* toestemming voor publicatie van het bachelorrapport.	
GEGEVENS ACADEMIE MENS EN MAATSCHAPPIJ	
Naam Organisatie + afdeling	Saxion, Academie Mens en Maatschappij
Eindverantwoordelijke onderzoek	Karin Kremer-Baars
Onderzoeksbegeleider + opleiding	
Adres	M.H. Tromplaan 28
Postcode/woonplaats	Postbus 70.000/7513 AB Enschede
Telefoonnummer	053-4871111
Email	

GEGEVENS ONDERZOEK	
Onderwerp en achtergrondschets	De opdrachtgever wil graag onderzocht hebben of begeleiders vanuit de eigen kracht van de cliënt werken bij Aveleijn De Riet, gezien de transitie van de samenleving, veranderingen in de wet, WMO, wat weer tot veranderingen in de visie van Aveleijn heeft geleid en of dit doorgevoerd is naar het werkveld.
Doelstelling/vraagstelling	Centrale vraag: 'In hoeverre wordt er door begeleiders gewerkt vanuit de eigen kracht van de cliënt bij Aveleijn De Riet?' Doelstelling: 'Inzicht krijgen in hoeverre begeleiders werken vanuit de eigen kracht van de cliënt bij Aveleijn De Riet, zodat er eventueel aanbevelingen gedaan kunnen worden voor veranderingen'
Projectomschrijving	Manager wil weten of begeleiders daadwerkelijk werken vanuit de eigen kracht van de client, door dit te onderzoeken aan de hand van een kwalitatief onderzoek.
Werkwijze	Er wordt in eerste instantie een onderzoeksplan opgesteld die goed gekeurd moet worden. Bij het uitvoeren van het onderzoek wordt er een kwalitatief onderzoek gedaan, waarbij er interviews worden afgenomen bij begeleiders. Uiteindelijk wordt er een conclusie getrokken uit de resultaten van het onderzoek en het literatuuronderzoek. Hierna worden aanbevelingen gedaan.
Middelen (bijv. financiën, overlegtijd)	Een half uur per begeleider om interviews af te nemen. Een ruimte die gereserveerd mag worden in het gebouw, waar de interviews afgenomen kunnen worden. (Mail-) Contact met de opdrachtgever over de voortgang en resultaten van het onderzoek.
Tijdsfasering (start-, loop- eindtijd) Let op: dit mag maximaal zeven maanden in totaal beslaan.	09-10-2017 t/m 18-03-2017
Beoogde tussenproducten	Onderzoeksplan Vragenlijst Data Bachelor rapport
Producten ter beschikking	Audio- apparatuur
Geheimhoudingsplicht (bijv. privacy)	Ja, privacy van de begeleiders.

OVERIGE AFSPRAKEN / CONDITIES:

Het onderzoeksplan is gelezen en geaccordeerd door de opdrachtgever.

Overige afspraken en condities, indien van toepassing, *kunnen* gemaakt worden door opdrachtgever en studenten met betrekking tot onder meer:

- de te leveren aantallen eindrapporten (en de mogelijke extra kosten daarvan) en daarmee samenhangende extra inspanningen, zoals een handzame samenvatting van de rapportage en/of persbericht;
- de presentatie van de onderzoeksresultaten;
- het copyright/auteursrecht. (In de vorm van een zinsnede als: "Het auteursrecht van de eindrapportage / eindproduct berust bij");
- het al dan niet hebben van publicatierecht van een rapport voor Academie M&M dan wel de betrokken organisatie (sluit direct aan bij voorgaande punt);
- het al dan niet gemeenschappelijk dragen van de kosten van een (mogelijke) publicatie;
- door de opdrachtgever te leveren inspanningen m.b.t. bijvoorbeeld het aanleveren van materiaal en informatie of te regelen voorzieningen ten behoeve van het onderzoek;
- afspraken m.b.t. de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het onderzoek vanuit AMM. Dat is formeel de manager onderwijsuitvoering, die de verantwoordelijkheid delegeert aan de onderzoeksbegeleider;
- investerings- en betalingscondities: de naar verwachting vereiste financiële investering van de opdrachtgever (en eventuele bijdrage van de opdrachtnemer in de kosten), afspraken over mogelijk meerwerk en over betalingstermijnen/deelfacturen.

VOOR AKKOORD

- Handtekening Eindverantwoordelijke Opleiding
-

- Handtekening Eindverantwoordelijke Instelling

- Handtekening Student(en)

The block contains three handwritten signatures. The first signature is on the left, the second is in the middle, and the third is on the right. They are all in black ink and appear to be cursive or stylized.

Datum en Plaats

09 oktober 2017, Almelo

Bijlage D- Verlengde contract

Model verlengde overeenkomst onderzoeksopdracht

Hierbij verklaren ondergetekenden dat de eindtijd van de onderzoeksopdracht, zoals vastgesteld in de 'Overeenkomst onderzoeksopdracht', met maximaal zes maanden verlengd wordt.

De gestelde einddatum was: 18-03-2018

De gestelde einddatum wordt: 18-07-2018

Ondergetekende partijen zijn zich bewust dat deze eindtijd bindend is. Indien het bachelorrappport niet voldaan wordt bevonden door de beoordelaars van de Academie Mens en Maatschappij op de gestelde einddatum, zal de opdracht niet afgerond mogen worden door de student, maar zal de opdrachtgever of de opdracht in moeten trekken of de opdracht aan AMM moeten geven om een nieuwe student te werven die het onderzoek zal uitvoeren dan wel zal overnemen. Indien onvoorziene omstandigheden maken dat de opdrachtgever of de student wegens overmacht de opdracht niet kan afronden, dient de student met toestemming van de opdrachtgever uitstel aan te vragen bij de onderwijs- en examencommissie van AMM.

VOOR AKKOORD

- Handtekening Eindverantwoordelijke Opleiding

- Handtekening Eindverantwoordelijke Instelling

- Handtekening Student(en)

Datum en Plaats

18-3-2018

Bijlage E- Evaluatieformulier opdrachtgever

Academie Mens en Maatschappij

EVALUATIE ONDERZOEKSOPDRACHT	
STUDENTGEGEVENS	
Naam	Inge Gorel en Lisette Schulenburg
Onderwerp bacheloronderzoek	In hoeverre wordt er binnen Aveleijn de Riet gewerkt vanuit de eigen kracht van de client
Opleiding	MWD
GEGEVENS INSTELLING/ORGANISATIE	
Naam organisatie + afdeling	Aveleijn De Riet
Onderzoeksbegeleider	Peter van Keulen
Adres	Plompstraat 6
Postcode/woonplaats	7601 CR Almelo
Telefoonnummer	0546-536250
Email	p.vankeulen@aveleijn.nl
Datum	25-05-2018

Hieronder kunt u aangeven wat uw mening is over het bacheloronderzoek.

1. Graag uw mening over het product dat het bacheloronderzoek heeft opgeleverd (aankruisen wat van toepassing is):

	Onvoldoende	Voldoende	Ruim voldoende	Goed
Inhoud (duidelijk, juiste weergave van feiten, voldoende diepgang etc.)			X	
Argumentatie (m.n. conclusies en aanbevelingen)			X	
Bereiken van de afgesproken doelen				X
Bruikbaarheid voor de organisatie				X
Heeft u aanvullende opmerkingen over de opdracht? (bijvoorbeeld welke nieuwe gezichtspunten heeft het opgeleverd) Vermeld ze dan hieronder:				
De uitkomsten van het onderzoek zijn zeker toepasbaar in de praktijk en jullie hebben met				

dit onderzoek duidelijk antwoord kunnen geven op de vraag: in hoeverre er gewerkt wordt vanuit de eigen kracht van de cliënt. We kunnen samen nog bespreken hoe we deze uitkomsten in de praktijk gaan toepassen.

2. Graag uw mening over de wijze waarop het bacheloronderzoek tot stand is gekomen:

	Onvoldoende	Voldoende	Ruim voldoende	Goed
Samenwerking tussen studenten (o.a. taakverdeling)				X
Samenwerking studenten vs. Organisatie				X
Zelfstandigheid studenten				X
Effectiviteit van werken van studenten				X
Omgaan met afspraken/planning				X
Communicatie van studenten				X
Afronding van de opdracht door studenten			X	
Heeft u aanvullende opmerkingen over de wijze waarop de opdracht tot stand is gekomen? (bijvoorbeeld individuele inbreng in geval van groepen / de mate, waarin de uitvoering binnen de organisatie heeft plaatsgevonden, etc).				
Samenwerking verliep goed. Helaas zijn jullie wat langer bezig geweest met het onderzoek dan jullie gepland hadden, maar hierdoor hebben jullie wel een mooi en goed verslag kunnen maken.				

Bedankt voor het invullen!